

90. møde.

Onsdag den 28. april kl. 11.15.

Formanden:

Fra medlem af folketinget *K. B. Andersen* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke regelmæssigt vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv fra og med den 6. maj samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra medlem af folketinget *Hans Bjerregaard*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 30. april atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Parnings*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Den første sag på dagsordenen var:

Forhandling om ministeren for kulturelle anlæggers redegørelse af 6. april 1976 om revision af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Redegørelse nr. V. Redegørelsen givet 6/4 76).

Formanden:

Taletiden er som fastsat i forretningsordenen 15 minutter for ordførere og 5 minutter for andre medlemmer.

Ole Espersen (S):

Der er jo mange forslag til ændringer i reglerne om Danmarks radio for tiden. Jeg tror, disse mange forslag har mange forskellige motiver. Nogle ønsker ændringer, fordi de ikke kan lide Danmarks radio, nogle ønsker ændringer, fordi de mener, at vore medarbejderes frihed er for stor, fordi de mener, at der forekommer provokerende udsendelser, fordi de mener, at det hele ikke er så underholdende, som det burde være. Andre ønsker ændringer ikke af disse grun-

de, men fordi de føler, at Danmarks radio er en værdifuld institution, som i øjeblikket er ude i vanskeligheder, fordi de føler, at denne vigtige kulturfaktor, som Danmarks radio er, bør sikres fortsat at kunne være en sådan værdifuld kulturfaktor.

Fra socialdemokratiets side ønsker vi også ændringer, men vore ændringer er baseret i de sidste motiver og ikke i de første. Vi mener, at Danmarks radios betydning og funktion skal ses i forhold til vores samlede kulturliv. Vi bør anskue de penge, de ressourcer, der bruges på Danmarks radios virksomhed, i forhold til det, der bruges på de øvrige kulturtilbud i vores samfund, og når vi gør det, må vi konstatere, at der i øjeblikket anvendes næsten lige så meget på radio og fjernsyn, som der bruges på andre kulturpolitiske aktiviteter. Når vi ser det i forhold til, at mange er betænkelige ved, at radio og fjernsyn måske kan være det modsatte af noget aktiverende, kan være noget, der pacificerer folk for meget, så må vi passe på, at vi ikke ligesom sørger for, at det kun bliver den passive seende og hørende rolle hos os selv, som vi understøtter. Derfor må vi sikre, at der kulturpolitisk gives tilbud også om andet end blot at se og lytte, når vi har lejlighed til det. Derfor bør det samlede beløb, som Danmark bruger på kultur og oplysning — og herunder altså licenspengene — ansues samlet, og en urimelig stor part bør ikke tildeles de elektroniske medier.

Dette nævner jeg, fordi det selvfølgelig får betydning, når vi diskuterer en ny tv-kanal. En ny dansk tv-kanal ved siden af den, vi har, og på nogenlunde ligelige konkurrencevilkår med den, vi har, er simpelt hen utænkeligt i de første år. Det vil koste flere hundrede millioner kroner om året i anlæg og drift, og det er der i forhold til kulturministeriets samlede budget ikke nogen rimelighed i foreløbig.

Derfor må de løsninger, som vi må tage i betragtning, og som vi må arbejde efter, være mindre omfattende, mindre kostbare løsninger. Dér kommer nordisk samarbejde naturligvis ind med en meget stor prioritet. Det er klart, at de mange betænkninger, der er udarbejdet om de nordiske muligheder, bør undersøges meget grundigt og bør være grundlaget for udarbejdelsen af nye tilbud til danske seere. Gør vi det på den måde i

[Ole Espersen.]

det nordiske samarbejde, er det klart, at vi for færre penge vil kunne give øgede tilbud. I den forbindelse vil det være rimeligt, synes vi, at man først og fremmest lægger vægt på de områder af landet, hvor man i øjeblikket kun har én mulighed for at se tv, altså ingen valgmulighed, hvor man hverken kan se tysk eller svensk tv, og det vil f. eks. være nord- og midtjyske områder, hvor man først og fremmest burde sørge for en ekstra nordisk mulighed, hvis udbygningen skal ske etapevis.

Men indtil da må fornyelserne, både det, der stabiliserer radioen som en vigtig kulturfaktor, det, der stabiliserer medarbejdernes frihed, og det, der kan give mulighed for et øget og mere varieret udbud, altså ske på andre måder end ved, at man laver en egentlig ny tv-kanal.

Dér er decentraliseringen naturligvis noget væsentligt. Når vi taler om decentralisering, er det først og fremmest de enkelte distrikter, de enkelte regioner, vi tænker på. Det er dér, nærdemokratiet ligger, og det er dér, vi bør overveje at arbejde for en udbygning. Vi må naturligvis passe på, at en sådan decentralisering ikke medfører en udhuling af de eksisterende muligheder inden for Danmarks radios landsdækkende virksomhed. Det må ikke være sådan, at man blot tager medarbejdere fra Danmarks radios hovedstation, København, og sender dem til provinsen uden at erstatte dem på en eller anden måde i København eller Århus, hvor de nu kommer fra. Det må være således, at vi har råd til en udbygning i distrikterne uden at få et lavere kvalitetsniveau i vores landsradio. Derfor er det en betingelse, men er den opfyldt, er det vores opfattelse, at styrkelsen af den enkeltes medvirken og oplevelsen af det lokale fællesskab nu engang kun kan ske ved en udbygning af distriktsradioerne.

Dette kræver, ingen øgede udgifter, det kræver ingen revision af selve loven, og derfor er det i og for sig uden betydning for den revision, vi har som hovedemne i dag. Men det kræver alligevel en revision, nemlig hvis man vil gå lidt videre end blot til at styrke regionerne.

Vi mener, at de amtsprogramråd, som er nedsat i kraft af den sidste revision af loven, har haft en funktion, der har været fornuft-

tig og god. Vi har i radiatorådet og på forskellige andre måder haft gavn af medlemmerne af disse amtsprogramråd, vi har haft drøftelser, vi har fået inspirationer, men vi må erkende, at disse medlemmer undertiden føler sig noget frustrerede, fordi deres opgaver kun er vejledende: de kan kun udtale sig. Det forstår vi godt, men vi mener, at det, der dér er skabt, er så værdifuldt, at det bør gives en egentlig funktion, og derfor er det vores opfattelse, at de lokale radioer bør løsrives programmæssigt fra Danmarks radio og programansvaret overgå til en lokal styrelse; vi kan ikke sige mere præcist, hvordan den skal udpeges. Det kræver nærmere forhandlinger; det kan ske på mange forskellige måder, men der må være en eller anden folkevalgt islæt i en lokal styrelse, og på den anden side må man sikre også disse medarbejders frihed i deres programlægning.

På denne måde vil man give amtsprogramrådene en fornuftig funktion. Vi vil fjerne det, der alligevel er en illusion, nemlig at det er radiatorådet, som kan styre og dermed tage ansvaret for det, der sker i regionalradioen. Vi tror, at der her vil være tale om et virkeligt brud på monopollet, et positivt brud og et hensigtsmæssigt brud, som vi altså kan tilslutte os sker så hurtigt som muligt, og det vil med rimelighed kunne være, når vi skal have denne førstkomende revision af radiospredningsloven.

Indledningsvis vil denne selvstændige lokaldækning kunne ske på den måde, jeg skitserede her, men naturligvis kan man tænke sig, at der efterhånden opbygges yderligere lokale radiostationer i byerne, i andre distrikter, ganske uafhængigt både teknisk og programmæssigt af Danmarks radio. Og det bør måske efterhånden også kunne ske på et trådløst grundlag. I øjeblikket kan det ske forsøgsvis ved hjælp af kabel; det har imidlertid vist sig at medføre ganske store vanskeligheder og bekostninger, og det er nok tænkeligt, at når vi kommer til revisionen, skal vi give mulighed for, at der etableres lokale radiostationer også på et trådløst grundlag, men naturligvis igen under forudsætning af, at der er en styring, der sikrer alsidighed, og at denne styring og denne virksomhed i det hele taget foregår uden nogen som helst form for reklamefinansiering eller kommerciel indflydelse.

[Ole Espersen.]

I den forbindelse vil vi gerne takke partiet venstre, fordi dette parti så ganske klart tager afstand fra enhver form for reklamefinansiering af radio- og tv-virksomhed, og det går vi ud fra også gælder radio- og tv-virksomhed på lokalt plan. Vi må dog i den forbindelse nok erkende, at tv-virksomhed på lokalt plan i mere fast og systematisk form bliver der heller ikke mulighed for de første mange år.

Socialdemokratiet vil gerne give udtryk for tak til ministeren i anledning af det, der siges og er planlagt vedrørende de søfarendes muligheder. Det har været meget længe at få klaret deres muligheder for at se dansk tv og høre dansk radio, men som det fremgår af redegørelsen, er en løsning nu åbenbart på vej inden for en rimelig tid.

Socialdemokratiet fastholder, at en statslig finansiering af radio og fjernsyn er det rigtigste, at alle altså ikke skal betale det samme for at høre radio og fjernsyn, således som det er tilfældet i dag. Vi mener, det er urimeligt, at dette ret store beløb skal fordeles med samme antal kroner og øre på alle de forskellige skuldre, der findes, uanset hvilke byrder de kan bære.

Det er stadig vores principielle holdning, men vi vil også gerne give udtryk for, at man måske netop i år og sidste år, og måske kan vi frygte de kommende par år, kan have en vis betænkelighed ved denne principielle holdning. Vi har været vidne til, at politikere har ønsket at gribe ind i programvirksomheden ved at skære enkelte afdelingers budgetter ned. Når man altså ikke kan få ændret programmerne, som man vil, kan man, har man tænkt sig, i hvert fald skære ned på afdelingernes budgetter og derved svække programmerne. Hvis det er en almindelig politisk holdning, at man kan gå sådan frem, må man naturligvis befrygte en statslig finansiering, for så kunne en sådan holdning også finde udtryk i finansudvalget, også finde udtryk, når Danmarks radios budgetter skal godkendes i kulturministeriet. Derfor må vi erkende, at selv om vi altså fastholder vores princip, at en statsfinansiering er det rigtige, så må vi også sige, at netop i disse år bør vi nok tænke os om en ekstra gang.

Med hensyn til styringen af Danmarks radio er der fremlagt forskellige forslag. Jeg

skal henvise til vores kulturudvalgs forslag, hvorefter radiatorådets medlemstal bør ned-sættes til ca. 7 til 9 medlemmer, således at folketingspartierne altså ikke repræsenteres forholdsmæssigt eller på anden måde. Det er et forslag, og det er et forslag, der er begrundet i den meget vanskelige styringsmæssige situation, som vi i øjeblikket har. Der er noget værdifuldt i, at de forskellige holdninger i samfundet, eventuelt via folketinget, er repræsenteret i radiatorådet, men en sådan repræsentation skal næsten nødvendigvis ske forholdsmæssigt, og skal det ske på den måde, kommer vi i de store vanskeligheder, som vi ser nu.

Derfor ser vi ingen anden mulighed end at sikre et mere effektivt, og det vil sige et mindre omfattende, styrende organ. Det er motivet for forslaget i det kulturpolitiske udvalg, men kan samme mål nås på andre måder, er det klart, at vi er åbne for forhandlinger, men vi tror altså ikke på, at man skal have et radiatoråd, der består af forholdsmæssig repræsentation fra folketinget længere; dertil har erfaringerne været for dårlige. Det bliver nemt en slags kulturpolitisk plads for et slagsmål, og det kan være udmærket, dertil skal man bare have et repræsentantskab, som mødes sjældnere, som er et større forum, men som ikke har egentlig styrende funktioner; en styrende funktion, som radiatorådet har nu, skaber for stor usikkerhed især for medarbejderne.

Vi har med interesse læst venstres forslag til en ny radiostruktur, og der er ting og tendenser deri, som er sympatiske, og som vi kan tilslutte os. Det kan jeg sikkert senere få lejlighed til at kommentere mere indgående, jeg vil her blot sige, at der måske nok er ét udgangspunkt i forslaget, som vi ikke mener er helt korrekt: Danmarks radio er nok på papiret og juridisk set et monopol, men det er en så omfattende institution med så mange indgange, så mange selvstændige medarbejdere, at der virkelig er tale om alsidighed også i mulighederne for at henvende sig, for at medvirke og for at afsætte sine produkter, og derfor tror jeg nok, at et af de udgangspunkter, som venstre har for at splitte mono-polet, ikke er helt korrekt.

Det er mit håb, at vi i dag kan få en debat, der vil give vejledning til minister og til

[Ole Espersen.]

folketing med henblik på den kommende revision, en vejledning om, hvordan fremtiden bør tilrettelægges, en vejledning naturligvis baseret på erfaringer, men som alligevel fra alle sider er udtryk for et positivt ønske om at medvirke til, at denne væsentlige kulturfaktor, som vi har, fortsat kan få lov til at spille en stor og positiv rolle i vort samfund. At den spiller en stor rolle, at den spiller en engagerende rolle, og at den har givet os anledning til mange, mange også væsentlige meningsudvekslinger, er der vist ingen der kan være i tvivl om. Dette bør fortsætte.

Nathalie Lind (V):

Hovedspørgsmålet i den debat, vi skal have i dag, er efter venstres mening: skal Danmarks radios monopol brydes? Vores svar hertil er et klart ja. Vi mener, der er brug for en snarlig principiel stillingtagen til dette. Vi finder, at det er uforeneligt med demokratisk politik at overlade en enkelt institution kontrollen med en så afgørende og indflydelsesrig faktor i et samfund, som radio og tv er. Med den enorme indflydelse, som Danmarks radio har fået, ikke mindst gennem tv, har monolet, der oprindeligt var et teknisk monopol på udsendelser, nærmet sig til at blive et monopol på meningsdannelsen, og netop fordi det er monopoliseret, får udsendelserne en autoritet over sig, som der ikke altid er en naturlig baggrund for. Befolkningen får en følelse af magtesløshed, for vil man have en anden vurdering af et bestemt emne, et bestemt stof, har man ingen andre steder at gå hen. Vi mener, at selv en nok så liberal administrering af et monopol ikke kan give de samme valgmuligheder, ikke kan give den samme brede orientering, som udsendelser fra flere, uafhængige programredaktioner ville give.

Det er i hovedsagen vores begrundelse for, at vi ønsker Danmarks radios monopol ændret, og vi har, som det også blev sagt af socialdemokratiets ordfører, udarbejdet et forslag, som kunne føre til et hurtigt brud på monolet og samtidig lægge grunden til en kommende opbygning af en tv-kanal 2.

Ministeren har kommenteret forslaget i sin redegørelse og siger, at han af principielle grunde umiddelbart må afvise væsent-

lige elementer i det. Det kan vi kun beklage, og jeg vil gerne have en uddybning af, hvilke principielle grunde det er. Måske har vi allerede fået svaret igennem det, socialdemokratiets ordfører sagde for lidt siden, men jeg vil alligevel gerne stille ministeren det spørgsmål: hvad er regeringens principielle holdning til at bryde Danmarks radios monopol? Føler man sig dækket ind igennem det, hr. Ole Espersen sagde for lidt siden, og som ikke mindst blev sagt i forbindelse med den debat, vi havde her i november måned 1975, hvor hr. Ole Espersen sagde — jeg citerer fra Folketingstidende 1975-76, sp. 1808:

„Det er vores opfattelse i socialdemokratiet, at denne kulturelle og politiske alsidighed, som gør, at vi ikke vil kalde det et monopol, søges tilgodeset i videst muligt omfang af Danmarks radio, og at vi næppe kunne opnå yderligere i denne henseende ved opsplitning af virksomheden som foreslået her.“

Jeg er opmærksom på, at ministeren var lidt mere åben i sine svar under debatten i november 1975, men jeg synes, at med den redegørelse, vi har fået nu, er det, ligesom om døren er lukket i. Derfor vil jeg gerne have et helt klart svar på: hvad er socialdemokratiets stilling til at bryde Danmarks radios monopol? Den eneste åbning, jeg egentlig har kunnet finde i ministerens redegørelse, er tanken om, at man efter at have opbygget et sendernet kunne begynde en gradvis opbygning af et tv 2 med udvalgt nordisk stof. Men selv om det ikke er sagt direkte, forstår jeg dog, at også dette skulle være i Danmarks radios regie; det vil jeg gerne have bekræftet eller afkræftet.

Ministeren undrer sig over, at venstre ikke har overvejet, at en sådan ny tv 2-kanal kunne bygges op startende med udsendelse af nordisk stof. Det har vi i høj grad. Vi finder tanken sympatisk, vi har overvejet det, men jeg tror ikke, ministeren helt har forstået vores hovedsynspunkt, som er, at det skal være et uafhængigt organ — efter vores tanke amterne — der skal tage stilling til, hvordan en eventuel tv 2-kanal skal opbygges. I konsekvens af dette må det også være dem selv, der træffer afgørelsen.

Jeg vil gerne understrege, når der tales om økonomien, at fulgte man vores tanker, kunne vi hurtigt få et brud på monolet,

[Nathalie Lind.]

som ikke ville kræve øgede investeringer, ikke flere medarbejdere, ikke nogen forhøjelse af licensen. Det, jeg tænker på, er vores forslag om, at vi i første omgang skilte radio og tv ad, og at Danmarks radio afgav én kanal til amternes frie råderet. Fulgte vi disse tanker, ville det betyde, at vi på landsplan fik to vidt forskellige styrelser for henholdsvis radio og tv, og de ville så få lejlighed til at koncentrere sig om at følge hvert af mediernes udvikling, programmæssigt såvel som økonomisk; allerede herved ville alsidigheden blive bedre tilgodeset end i dag, hvor den jo måles på programfladen som helhed i stedet for inden for hvert medium for sig. Ministeren siger, at han ikke kan se værdien af dette forslag, men det kan vi; vi mener, at enhver spredning af magt og indflydelse vil være af det gode.

Men begrebet monopolbrud er ikke nævnt med ét ord i ministerens redegørelse, derimod tales der meget om decentralisering. Man taler om at modvirke ensretning og standardisering, man ønsker at sikre det enkelte menneske en ægte valgfrihed. Vi er enige i disse tanker, de svarer til vore synspunkter, men jeg synes desværre ikke, at disse kønne tanker følges op, når man ser på, hvad der konkret foreslås.

For regeringens tanker går jo i retning af en større regional programvirksomhed, men stadig under Danmarks radios ledelse. Det skal være Danmarks radios provinstjeneste, der står for dette, som man kalder det, øgede programudbud.

Jeg vil også spørge ministeren: hvorfor skal man på det regionale plan have to programmer — på landsplan afviser ministeren tanken — hvorfor skal vi have denne dobbeltdækning i amterne med et af Danmarks radio dirigeret lokalprogram og et af et lokalt råd dirigeret lokalprogram? Mener ministeren ikke, at dette vil føre udgifter med sig, og kan det tænkes — det var hr. Ole Espersen inde på — at det kun er for at vise, at der dog er ét punkt, hvor regeringen vil være med til at bryde Danmarks radios monopol?

Jeg synes, ministeren i stedet alvorligt burde overveje venstres tanker om, at Danmarks radio i første omgang afgav en kanal til amternes frie råderet. Der ville blive fuldt selvstyre, der ville blive mangfoldighed i

programudbuddet, det ville blive det enkelte amt, den enkelte styrelse, som afgjorde både holdningen bag programmet, hvilken programpolitik der skulle anvendes, i hvilken udstrækning der skal sendes, og tog stilling til økonomien.

For os er det meget væsentligt, at det selvstyre, vi taler om, den decentralisering, vi ønsker, bliver en realitet, og vi ønsker ikke, at folketingset for en sådan amtslig programvirksomhed skal stille andre krav, end at der ikke må ske nogen ensidig styrkelse af særinteresser på almenhedens bekostning, og at minoriteter skal have ret til at komme til orde. På tilsvarende måde, efter tilsvarende principper kunne, når der blev muligheder for det, et regionalt tv bygges op, og jeg forstår, at det er et punkt, hvor ministeren ikke er særlig afvisende, nemlig tanken om, at der kunne oprettes det hertil fornødne sendernet. De amter, der så måtte ønske det, kunne i takt også med de økonomiske muligheder, sende i fællesskab, og den dag, man ønskede at oprette landsdækkende radio eller tv, kunne amterne gøre det på andelsbasis, og det bliver da denne uafhængige styrelse for disse grupper, som afgør programpolitik, økonomi m. v.

Vort forslag vil nok stride mod socialdemokratiets tanker, for det vil få til følge, at der ikke vil blive ensartethed over landet. Jeg ser, at den definition på decentralisering, som ministeren giver, bl. a. indebærer, at hvert enkelt menneske, så vidt muligt også uden geografiske hensyn, skal have de samme tilbud. Det er et princip, man kan have — vi mener ikke, at det er afgørende nødvendigt — men i hvert fald har dette intet med tanker om decentralisering at gøre, hvor man skulle lægge afgørelser ud til de enkelte myndigheder i stedet for som nu at have dem samlet centralt med den styring, der bliver en følge heraf.

Ministeren afviser også enkeltheder i vores forslag, f. eks. tanken om at opbygge et selvstændigt produktionsselskab og andre ting, og siger, at de enten er uanvendelige eller betænkelige i deres konsekvenser.

Da jeg ikke kan se, at ministeren har vist særlig forståelse for det, der er grundsynspunkterne i vores forslag, håber jeg, at ministerens ord om, at han umiddelbart stiller sig afvisende over for væsentlige elemen-

[Nathalie Lind.]

ter i forslaget, har en selvstændig betydning — og jeg lægger dette i ordet „umiddelbart“ — ellers har jeg svært ved at se, hvordan vores synspunkter kan mødes.

Der er to punkter til, jeg gerne vil kommentere. De tidligere fremsatte forslag fra socialdemokratiet om skattefinansiering gentages. Ordføreren sagde for lidt siden, at man måske for øjeblikket ikke var så stærk en tilhænger heraf. Jeg vil gerne understrege, at venstre fortsat har det standpunkt, at vi mener, massemediernes uafhængighed af staten bedst sikres gennem den nuværende ordning, og vi ønsker også, at den, der vil bruge medierne, også må betale, hvad det koster. Vi finder ikke tiden inde til at gå over til finansiering via skatter, og vores forslag bygger også på licenser, dels lands-, dels amtslige licenser.

Endelig er der spørgsmålet om styreform. Socialdemokratiets kulturudvalg er jo kommet med et oplæg, som ministeren siger han endnu ikke har taget stilling til, men ministeren tager jo dog samtidig ret klart afstand fra den ordning, vi har i dag. Der har også fra vores side lydt kritik af, at dette forslag bl. a. går på, at vi risikerer at få en regeringsstyret radio, for det er jo regeringen, der skal udpege både formand og næstformand og to repræsentanter fra kulturlivet, og ingen, der sidder i folketinget, må samtidig være medlemmer af radiatorådet. Ministeren siger næsten lidt patetisk, at det er et sørgeligt og uacceptabelt tidens tegn, at partier, der sidder i regering, har siddet i regering eller kan komme til at sidde i regering, ikke har tillid til, at en regering vil vide at iagttage kravet om alsidighed, som må lægges til grund for alle afgørelser på dette område.

Jeg kan kun svare hertil: forslaget er for os uacceptabelt, også af den grund, at et radiatoråd udpeget på denne måde ikke vil komme til at afspejle den flerhed af livsholdninger, som partierne i folketinget repræsenterer. Tanken om at oprette et stort repræsentantskab uden virkelig indflydelse virker heller ikke tiltalende hos os. Vi tror ikke, at vi ved at indkalde folk til at sidde i forsamlinger og ikke give dem virkelige beføjelser styrker demokratiet, og vi er mere end skeptiske over for, hvor man vil finde disse pragtudgaver af mennesker, der skulle

repræsentere kulturlivet i videste forstand, og som forudsættes at være apolitiske og derfor i stand til i olympisk ophøjethed at træffe såkaldt rent objektive afgørelser; vi tror ikke, den type af menneskearten eksisterer. Jeg vil også sige til ministeren, at han, da der blev givet redegørelse i 1972, Folketingstidende 1972-73, sp. 476, klart selv sagde, at også en såkaldt upolitisk styrelse vil bestå af mennesker med den ene eller den anden politiske overbevisning.

Det er fortsat vores indstilling, at det må være demokratisk valgte organer, der udpeger medlemmerne. Jeg siger ikke dermed, at det skal være medlemmer, men jeg siger, at udpegnings-, fordelingsnøglen, må ligge hos demokratisk valgte organer: folketinget eller efter vores forslag amtsrådene.

I argumentationen mod, at folketingets medlemmer samtidig skulle sidde i radiatorådet, anvender ministeren en vending, som jeg må sige alvorligt jeg ville ønske ikke havde været anvendt. Det er to sætninger, jeg tænker på. For det første siges det: det er spørgsmålet om, hvorvidt folketinget kan have tillid til det radiatoråd, og at det kræver en politisk modenhed og en selvdisciplin, som nu engang ikke er given. For det andet siges det, at folketingets renommé også må indgå i vore overvejelser om sammensætningen af de styrende råd. For det første er det folketinget og ikke ministeren, der selv vil vide at varetage sit renommé, men for det andet — og det er det, jeg sådan set fortolker i ordene og derfor beklager, at de er blevet sagt — selv om der i radiatorådet er medlemmer af folketinget eller repræsentanter for partier i tinget, hvis synspunkter, bedømmelse eller optræden i forbindelse med Danmarks radio ministeren ikke sympatiserer med, må jeg alligevel sige, at de pågældende er valgt på samme demokratiske vilkår, som ministeren og andre er valgt, og de må følgelig have samme ret til at forfægte deres og deres vælgeres synspunkter.

Jeg tror, ministeren vil kunne forstå, at vi også fra venstres side ville have svært ved at acceptere, at videre overvejelser om brud på Danmarks radios monopol skal henskydes til lovens ordinære revision i 1977-78. Vi sigter imod en principbeslutning om, at Danmarks radios monopol brydes, dermed mener vi endvidere, at grunden vil kunne lægges til en opbygning af et uafhængigt tv 2,

[Nathalie Lind.]

og vi ønsker naturligvis, at en nyordning i så vid udstrækning som muligt må kunne baseres på hovedsynspunkterne i vores forslag.

Svend Andersen (Rosk.a.) (FP):

Kulturministeren har til folketinget afleveret en redegørelse om revision af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed. Efter min opfattelse er denne redegørelse en særdeles tynd kop te, der stort set består af et opkøg af gamle velkendte postulater, oplysninger samt en gentagelse af en række synspunkter, han tidligere har fremsat. Der er ikke særlig meget nyt i denne redegørelse, og der er ikke særlig meget, som jeg kan erklære mig enig i.

Ministeren betragter radio og tv som et kulturpolitisk emne og siger bl. a. herom, at det må være kulturpolitikens mål at modvirke ensretning og standardisering af det kulturelle udbud og i stedet sikre det enkelte menneske valgfrihed gennem et alsidigt udbud. Men dette mål, hr. minister, vil jo kun kunne nås igennem et brud på monopol. Fremskridtspartiet ønsker monopol brudt så hurtigt og så effektivt som muligt. Vores principielle stilling hertil går ud på at tilvejebringe fri konkurrence i æteren, som vi har det på papiret. Vi har derfor i fællesskab med tre andre partier fremsat et forslag til folketingsbeslutning med det klare formål at få dette monopol brudt.

Dette brud på monopol er særdeles vigtigt, kun herigennem vil man kunne forbedre også det nuværende danske tv. Dansk tv er noget af det mest kønsløse, kedelige, uinspirerende, bedrevidende, pegefingeragtige og ufolkelige og med programmer, der i meget høj grad er baseret på at indynde sig hos en bestemt minoritetsgruppe. Tv-avisen består, så vidt jeg løseligt kan skønne mig til, for omkring 40 procent vedkommende af højtlysning af udenlandske telegrammer samt fremvisning af billedoptagelser, foretaget i udlandet af andre tv-selskaber, altså en udsendelsesform, der kræver minimal journalistisk kunnen. De indslag, man selv producerer, er særdeles grå og uinspirerede og bliver som regel fremført med søvndyssende stemmer. Man fristes hyppigt til at tro, at tv-avisens ledelse primært betragter sig selv som landets sovepille i stedet for at levere

aktiv dygtig journalistisk kommunikation. Efter vores opfattelse er der altså alt for meget udenlandsk stof, og den smule indenlandske stof, der er i tv-avisen, serveres særdeles ringe.

Ethvert andet firma ville selvfølgelig starte med at undersøge, hvad kunderne ønsker sig, og derefter ville man udforme sit produkt i overensstemmelse hermed. Det gør man ikke i dansk tv. Men hvis man gjorde det, ville man sandsynligvis opdage, at omkring 80-90 pct. af seerne ville finde det rimeligt, at der f. eks. hver aften var mindst en halv times let og behagelig underholdning i form af krimiserier, farcer, familierier, cowboyserier m. v.

Denne form for tv udmærker sig yderligere ved, at den oven i købet er en af de billigste former for tv, der findes. Men i dansk tv er mottoet tilsyneladende: dyrest og dårligst muligt. Og selv om man brugte en halv time hver aften på at gøre kunderne i en smule godt humør, blev der alligevel tilstrækkelig tid til masser af anden form for tv.

Der skal selvfølgelig også være masser af skuespil, debatteater og udsendelser også med et socialistisk budskab, men der bør være en rimelig alsidighed, og det er der ikke. I de tilfælde, hvor venstreorienterede hjertebørn som f. eks. daginstitutioner, lærernes rådighedstimer, Christiania, RUC osv. har været i fare, hvad har dansk tv så gjort? Ja, så har man sat en fantastisk propagandamaskine i gang. Alle de virkelige problemer som arbejdsløshed, valutakrise, betalingsbalance osv. bliver skubbet fuldstændig i baggrunden. Nu drejer det sig om at misbruge mediet til at redde vennerne, og det gør man.

Det må vel også undre, at man bruger så meget udsendelsestid på venstreorienterede budskaber, som tilfældet er. Trods alt har de tre virkelig socialistiske partier her i tinget betydelig mindre tilslutning i folketinget, end f. eks. bare fremskridtspartiet alene har. Jeg mindes ærlig talt ikke, at man nogen sinde har vist en udsendelse, der illustrerer, hvor pragtfuldt dette land kunne være at bo i uden indkomstskat.

Af alle disse mange grunde skal dette monopol brydes, og det skal ske så hurtigt som muligt, og jeg må sige, at jeg tror ikke, at ministerens tal for, hvad det vil koste, vil

[Svend Andersen (Roskilde amt.)]

komme til at holde, i hvert fald ikke hvis et sådant tv 2 blev drevet efter forretningsmæssige principper. Det er bevist, at man i mange andre lande kan lave tv betydelig bedre og betydelig billigere, end man gør i Gyngemosen.

Ministeren er forholdsvis positiv over for et nordisk radio- og tv-samarbejde. Jeg deler ikke denne positivisme. Svensk tv er godt nok lidt mere underholdende end dansk tv, men til gengæld næsten lige så ensrettet i venstreorienteret retning som dansk tv. Regional-tv tror jeg ærlig talt heller ikke, dette land er stort nok til, og det er efter vores opfattelse ikke ad den vej, monopolet skal brydes. Så længe vi har dette afskyelige monopol, er der ikke nogen grund til efter vores opfattelse at opretholde licensbureaukratiet. Vi er altså derfor for en gangs skyld enige med ministeren.

Hvad angår radio- og tv-spredning til søfarende, har vi efter vores opfattelse en langt bedre løsning end den tågesnak, ministeren præsterer i sin redegørelse. Vi har som bekendt fremsat lovforslag, der løser dette problem.

Vi mener, at politisk styring af et så vigtigt monopol som tv- og radiomonopolet er rigtigt. Hvis der var fri konkurrence med mange tv-sendere, ville vi ikke gå ind for politisk styring. I tilfælde af, at der skulle foreligge en monopollignende tilstand, f. eks. i form af to tv-sendere el. lign., ville vi også foretrække en politisk styring. Vi må derfor tage skarpt afstand fra de forsøg, der fra SFs og socialdemokratiets side er blevet gjort på at styrke henholdsvis radioens medarbejdere og regeringens embedsmænd på bekostning af det folkevalgte element.

Vi vil i den kommende tid søge tilslutning til disse synspunkter, og forhåbentlig får vi det fra et flertal i dette ting.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Kulturministeren har valgt at indlede sin redegørelse med nogle betragtninger om kulturpolitiske synspunkter. Det er vel naturligt, og det burde have styrket redegørelsen, men jeg er ikke sikker på, at indledningen er blevet en sådan styrkelse.

Det, der efter ministerens mening er karakteristisk for kulturpolitikken, sådan som denne regering ønsker at tilrettelægge den,

kan vistnok mest præcist karakteriseres ved ordet alsidighed. Det enkelte menneske skal have en ægte valgfrihed gennem et alsidigt udbud, siger ministeren et sted. Det er en målsætning, jeg kan anerkende som ledetråd for radio- og fjernsynsvirksomheden, men det bekymrer mig, at ministeren mener, at blot og bar alsidighed er tilstrækkelig, når det gælder den samlede kulturpolitik.

Jeg ville ønske, at ministeren havde fastslået, at regeringens mål for den samlede kulturpolitik var en frisindet kulturpolitik. Det ville have været godt, om ministeren dertil kunne have føjet: en frisindet kulturpolitik vil sige at give de nye måder at udtrykke sig på og de nye måder at overveje forholdet mellem mennesker på en chance for at finde en plads i samfundet. Det ville have været godt, om ministeren dertil havde føjet, at det nye har mere end det allerede etablerede brug for den støtte og beskyttelse, der ligger i en frisindet kulturpolitik, for det vil forhåbentlig være en undervurdering af de nuværende generationer at tro, at der ikke skulle eksistere blot nogle få, der kunne bringe den samlede menneskehed videre og nå en endnu bedre forståelse af de vilkår og muligheder, der ligger gemt i mennesker.

Hvis ministeren havde indledt sine kulturpolitiske overvejelser sådan, havde det været på sin plads at fortsætte med at sige: og i denne kulturpolitiske sammenhæng bliver det så radios og fjernsyns opgave at sikre det enkelte menneske valgfriheden gennem et alsidigt udbud. Jeg håber, at det kun er en forglemmelse, når ministeren ikke har taget ordet „frisindet“ i brug. Så betænkeligt dette måtte være i sig selv, var der dog en undskyldning i, at det kun var en forglemmelse. Men jeg frygter for, at der ikke bare er tale om en forglemmelse.

Et medlem af folketinget blev forleden dag citeret for at skulle have sagt: støtte til kunst bør kun gives, når et stort flertal er enig om det. Det er jo et standpunkt, det kan være udtryk for en holdning, men rigtignok efter min opfattelse en holdning, der har til baggrund: vi har nået, hvad mennesker kan nå, derfor skal det nye ikke støttes, når det støder an. Men frisindet er holdningen ikke, den er alsidig, men giver ikke, stadig efter min opfattelse, plads for den fornyelse, som vi må håbe og bede til altid ligger foran os.

[Bernhard Baunsgaard.]

Kan man da heller ikke se, at det er farligt? Vil man ikke lade det nye prøve sig frem, er der kun revolutionen og volden tilbage. Giver vi ikke plads for afprøvningen, er der kun sprængningen tilbage.

Ministeren er meget pessimistisk med hensyn til de økonomiske muligheder for at udvide de offentlige udgifter til kulturpolitik, og desværre er der nok meget berettigelse i betragtningerne, selv om jeg rigtig nok tror, at det, som kulturudvalget i Århus amt gav udtryk for, da det sagde, at netop i krisetider er der mere end nogen sinde brug for kulturpolitikken, og derfor foreslog øgede udgifter, er en langt mere livsnær betragtning.

Vi har jo netop i disse dage modtaget en ny revisionsberetning om Det kgl. Teater, og det er jo ikke netop respekt for de, jeg havde nær sagt mest elementære økonomiske hensyn, der præger denne kulturinstitution. Administrativt sløseri er altid forkasteligt, men ikke mindst forkasteligt med penge til kulturen, fordi de kan være så svære at få fat i.

Jeg vil gerne til slut om indledningen sige, at jeg glæder mig over de ord, ministeren kommer med om støtte til forsamlingshuse eller, som det hedder i bysamfundene, huse. Jeg glæder mig til et fremstød på dette område, og jeg tror, at det vil kunne være med til at fremme forståelsen for kulturpolitikens berettigelse.

Jeg skal derefter komme med nogle udtalelser om den alsidige radio og det alsidige fjernsyn. Ministeren dvæler længe ved fjernsynet i sin redegørelse, og det er naturligt, da det jo er det medium, der har den store virkning på de mange, men jeg vil nu gerne begynde med nogle betragtninger over radioen. Jeg gør det, netop fordi jeg er enig med ministeren i, at det for radio og fjernsyn er et krav, at de skal være alsidige, og det kan radioen opfylde meget lettere end fjernsynet af let forståelige grunde; det er jo så meget billigere at etablere en ny radiokanal, og driften er så meget billigere.

I den forbindelse burde vi på ny overveje, om det ikke var muligt snart at åbne mulighed for netop lokale radiostationer. Det er vel mindre spændende, for alle drømmer jo om at få et millionpublikum, men når en forfatter bliver betegnet som en succes, når hans

bog trykkes i 15.000 eksemplarer, er det dog på sin plads at understrege, at det netop er lytterskaren til en almindelig ikke særlig aflyttet radioudsendelse.

Derefter skal jeg sige lidt om den store publikumsmagnet fjernsynet. Jeg deler her i det store og hele ministerens betragtninger. Der er mange tekniske muligheder allerede nu, og der bliver flere for hvert år, men foreløbig er det dyrt, og der er andre kulturområder, der også skal tilgodeses. Men det ville være rart, og det ville være ønskeligt, om vi hurtigt kunne åbne en helt selvstændig ny tv-kanal.

Ministeren har i den forbindelse nogle betragtninger over provinstjenesten. Jeg skal naturligvis ikke på nogen måde bestride ministerens ord om, at der bag oprettelsen i sin tid lå et ønske om at styrke provinsen i forhold til hovedstaden på det programmessige område. Det er klart, at det gjorde der, men det lyder ligesom lidt å la Pærekøbing, og det er sikkert ikke ministerens mening at antyde netop det; med lidt ond vilje kunne en og anden dog nok få den tanke.

Jeg vil derfor gerne føje til det, ministeren siger, at bag oprettelsen af provinstjenesten lå i sin tid også håbet om, at kulturudbuddet fra Danmarks radio ville blive bredere og til gavn for en frugtbar diskussion i dansk kulturliv. Det forekommer mig, at provinstjenesten til fulde har indfriet håbet; der kom en ny dimension frem i kulturudbuddet fra Danmarks radio, da vi fik provinstjenesten.

Ministeren kommer så ind på to særlige områder i Danmarks radios virke og her for det første især fjernsynsudsendelserne. Det gælder undervisningsudsendelserne og så radio med hensyn til de søfarende.

Nu er det sådan, at undervisningsministeriet har overtaget udgifterne til undervisningsudsendelserne og har den endelige administrative afgørelse. Jeg tror, det var en rigtig beslutning, at det er en opgave, som undervisningsministeriet skal tage sig af. Om der så på alle punkter indtil nu er truffet den helt rigtige og endelige ordning kan nu nok diskuteres. Danmarks radio kunne nok uden at risikere sin frihed overlade endnu mere rådighed over radio og fjernsyn til undervisningsministeriet.

Og så de søfarende. Lad mig her uden

[Bernhard Baunsgaard.]

forbehold sige, at vi kan ikke være forholdene på dette område bekendt. I de sidste 10 år har vi ikke budt danske søfolk rimelige aflytningsforhold, og i hvert fald i en lang årrække, om end måske ikke alle 10 år, har de driftsudgifter, der har været til kortbølgeradioen, været spildt, ofte i fuldt omfang og altid delvis. Udsendelserne kunne i mange tilfælde slet ikke opfanges af dem, de var bestemt for.

Jeg skal gerne tilføje, da ministeren i sin redegørelse endnu overvejer finansieringsproblemerne, at opgaven er samfundets og bør finansieres af staten, men driften bør ske i samarbejde med Danmarks radio. Jeg ønsker ministeren held til at løse dette spørgsmål, som er gammel skade, og det haster også med at finde en løsning på problemerne angående fjernsynsudsendelserne til de søfarende.

Så har ministeren nogle ord om finansieringen. Nu har vi jo hidtil haft licensfinansiering, og jeg skal tilføje, at det synes jeg stadig væk er det rigtigste. Der kan tales meget om licensfinansiering, og jeg forstår, at ministeren er enig med fremskridtspartiet om, at skatterne skal finansiere Danmarks radio. Ja, nu vælger man jo ikke altid selv sine forbundsfæller, men alligevel.

Spørgsmålet har været fremme før, og husker jeg ikke galt, så advarede den tidligere socialdemokratiske kulturminister, chefen for Danmarks radio, hr. Sølvhøj, indstændigt imod skattefinansieringen. Jeg kan tilføje til ministerens betragtninger over den vanskelige statsfinansielle situation netop nu: ja men var det så ikke et område, vi skulle vælge for altid at overlade til den enkelte? Vil han eller hun ikke have fjernsyn, skal hun eller han heller ikke betale for det, og det kommer hun eller han jo til, hvis vi skattefinansierede det.

Så skal jeg naturligvis komme med nogle betragtninger over styreformen. Her vil jeg begynde med begyndelsen, og det er vel de regionale programråd. Jeg minder om, at vi fra radikal side udtalte vor dybeste skepsis ved disse regionalråd, der havde ret til at komme sammen i amterne for at snakke radio og fjernsyn og så i øvrigt ikke havde noget at skulle have sagt. Jeg kan så helt tilslutte mig ministerens ønske om, at disse programudvalgs funktioner bliver nøje ana-

lyseret og gennemdrøftet, inden der bliver taget stilling til, hvad der skal ske med dem. En hvilken som helst fornuftsmæssig overvejelse angående de regionale amtslige radioråd må føre til forbedringer.

Ministeren ønsker i øvrigt at få tid til sine overvejelser angående styreformen. Jeg er enig med ham. Loven har kun virket i kort tid, og næste gang skulle vi gerne nå til et noget mere holdbart resultat end med den gældende lov. Når vi taler om ny styrelse, vil jeg gerne understrege, at vi fra radikal side er parat til at overveje en ny styrelse i Danmarks radio, og vi møder ikke på forhånd frem med facit, men i overvejelserne må indgå, at Danmarks radio er hele landets radio og fjernsyn. Det er oprettet som et fællesforetagende, og et fællesforetagende, der ejes af hele det danske folk, skal betjene hele det danske folk, og det skal gøres på en alsidig måde, også selv om overvejelser skulle resultere i, at dele af Danmark får regionalradio med eller uden fjernsyn.

Venstre har nu for sit vedkommende fastslået, at venstre ønsker at bevare — for at citere ministeren — den direkte politiske styring. Jeg skal, som jeg sagde før, ikke foregribe facit for de kommende drøftelser, men jeg tror simpelt hen ikke på, at regeringen i tilstrækkeligt omfang kan sikre folket en tilstrækkelig god indflydelse. Det bekymrer mig, at ingen socialdemokratisk kulturminister nogen sinde har fundet ud af, at andre end socialdemokrater ville være gode til at styre Danmarks radio. Det ville, når vi drøfter socialdemokratiets forslag, have været betryggende, om man kunne henvise til blot ét tilfælde, hvor socialdemokrater havde peget på en ikke-socialdemokrat som leder af radiatorådet.

Så er der naturligvis det med politikere. Jeg skal her sige, at én politiker kan ødelægge mere, end mange bygger op. Tidligere statsminister Erik Brixsen kunne i givne situationer yde en særlig indsats, netop fordi han var politiker, en indsats, der var til stor gavn for Danmarks radio, og man forestiller sig da vel heller ikke, at tidligere statsminister Kampmann ikke gjorde god fyldest i Danmarks radios radiatoråd. Man taler så meget om politikerindflydelse, og jeg skal ikke nævne nogen, der sidder i rådet nu, men somme tider burde man nok huske på den tyngde, visse politikere har, når det

[Bernhard Baunsgaard.]

gælder at beskytte Danmarks radio mod angreb udefra. Jeg skal indrømme, at der jo ikke er de store overskrifter i den slags. I sådanne tilfælde finder ingen blade eller aviser på at gøre noget ud af det, for så gør politikere jo bare deres skyldighed.

Jeg skal slutte med at understrege endnu en gang: vi har ikke foregrebet facit med hensyn til styreformen på andet punkt, end at vi mener, at regeringen ikke kan få overladt udpegelsen af det nye radioråd. Om der så skal sidde politikere i den nye styrelse eller ej — politikere forstået som folketingspolitikere — skal jeg heller ikke fastslå i dag. Det må fremgå som resultat af drøftelser og overvejelser.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 13.15, hvor vi først går til spørgsmål til ministre.

Mødet udsat kl. 12.09.

Mødet genoptaget kl. 13.15.

Man gik først til det sidste punkt på dagsordenen, der var:

Spørgsmål til ministre.

Af *Gerda Møller* (KF) til undervisningsministeren:

„Hvornår agter ministeren at tage skridt til at få genskabt ordnede forhold på institut for nordisk sprog og litteratur ved Århus universitet?“

(Spm. nr. 446).

Skriftlig begrundelse.

Det fremgår af skriftet Nordisk Bulletin, der udgives af institutrådet, at aktiviteterne på instituttet bevæger sig langt ud over de grænser, det er rimeligt at støtte gennem offentlige bevillinger på undervisningsministeriets budget.

Bladet oplyser således, at der hver mandag kl. 10 er møde på instituttet om de politisk-økonomiske forhold i Portugal. Hen-

sigten er dels at kunne yde de revolutionære kræfter i Portugal en solidarisk støtte, dels at kunne bruge portugisiske kammeraters erfaringer i vores kamp, hedder det i bladet.

En anden aktivitet er iværksat af fagudvalget for dansk og går ud på, at man i solidaritet med arbejderklassen vil forberede kampen mod den forventede adgangs-begrænsning ved at køre rundt i en gymnasiebus til gymnasier og HF-kurser og give alternativt erhvervsvejledning. Man vil agtere for, at de, der eventuelt udelukkes som følge af adgangs-begrænsning, alligevel skal møde op på universitetet, og hvis de ikke kan få uddannelsesstøtte, skal de kræve socialhjælp.

Det er efter min opfattelse meningsløst, at det offentlige skal lægge penge, lokaler og tryksager til den slags aktiviteter, og jeg opfordrer derfor undervisningsministeren til at bruge sin myndighed til omgående at få skabt ordnede forhold på instituttet.

Gerda Møller (KF):

Som tiden går, bliver man jo mere og mere klar over, at det, vi trænger til på vores universiteter og højere læreanstalter, er at få den styrelseslov, som vi har, revideret, således at vi kan være sikre på, at det faglige niveau er i orden, og at man får hindret de misbrug, der finder sted.

Jeg har stillet spørgsmålet til ministeren i dag om, hvornår ministeren agter at tage skridt til at få genskabt ordnede forhold på institut for nordisk sprog og litteratur ved Århus universitet. Min begrundelse er, at når man læser det nye skrift, der hedder Nordisk Bulletin, og som udgives med støtte af institutrådet, så vil man se, at aktiviteterne på instituttet bevæger sig langt ud over de grænser, det er rimeligt at støtte gennem offentlige bevillinger på undervisningsministeriets budget.

Man kan læse i bladet, at der hver mandag kl. 10 er møde på instituttet om de politisk-økonomiske forhold i Portugal. Hensigten er dels at kunne yde de revolutionære kræfter i Portugal en solidarisk støtte, dels at kunne bruge portugisiske kammeraters erfaringer „i vores kamp.“

En anden aktivitet er iværksat af fagudvalget for dansk, og den går ud på, at man i solidaritet med arbejderklassen vil forberede kampen mod den forventede adgangs-

[Gerda Møller.]

begrænsning ved at køre rundt i en gymnasiebus til gymnasier og HF-kurser og give alternativ erhvervsvejledning. Man vil agitere for, at de, der eventuelt udelukkes som følge af adgangs begrænsning, alligevel skal møde op på universitetet, og hvis de ikke kan få uddannelsesstøtte, ja så skal de bare kræve socialhjælp.

Det er efter min mening meningsløst, at det offentlige skal lægge penge, lokaler og tryksager til den slags aktiviteter, og derfor opfordrer jeg undervisningsministeren til at bruge sin myndighed til at få bragt orden i de forhold, der findes på det pågældende institut.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Indledningsvis vil jeg gerne til fru Gerda Møller sige, at jeg ikke mener, det vil være rimeligt at vurdere et instituts virksomhed alene på basis af et blads indhold, heller ikke Nordisk Bulletins indhold.

Finansiering af instituttets blad sker ganske rigtigt, som fru Gerda Møller sagde det, via instituttets annum. For finansåret 1975-76 var udgifterne til bladet ca. 5.000 kr. ud af instituttets samlede bevilling på 253.000 kr. Meddelelsesbladet er i lighed med universitetets officielle meddelelsesorgan, Information og Debat, og andre institutblade opdelt i to sektioner. I den ene sektion optages stof af informativ karakter vedrørende undervisningsplaner, eksamensplaner osv., og i den anden sektion optages debatstof. Informationsstoffet optager naturligt en større del af spalteplassen ved semesterstart, semesterslutning og i eksamenstiden, mens debatstoffet optager en større del af bladets plads uden for disse tidspunkter.

Med hensyn til de omtalte møder på instituttet vedrørende de politisk-økonomiske forhold i Portugal skal jeg oplyse følgende: Det fremgår ganske rigtigt af artiklen om Portugals solidaritetsarbejde på nordisk institut, at en gruppe, som kalder sig Portugalgruppen, hver mandag holder møde i et lokale på instituttet. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at Århus universitet i lighed med andre universiteter i begrænset omfang stiller lokaler til rådighed for forskelligartede aktiviteter på tidspunkter, hvor disse lokaler ikke er reserveret til undervisningsformål. Der udlånes f. eks. lokaler til folke-

universitetet, International Student Centre, faglige foreninger, studenterpolitiske organisationer og studenteraktiviteter i øvrigt.

Ved udlån af lokaler forudsættes det, at den person eller persongruppe, der ønsker at låne lokalet, har tilknytning til universitetet. Der foretages derimod ikke ved udlån af lokaler vurderinger af aktiviteternes indhold, herunder vurderinger af politiske opfattelser, og jeg finder heller ikke, at noget sådant ville være hverken rimeligt eller administrerbart.

Med hensyn til gymnasiebusaktionen kan jeg oplyse, at denne ikke er startet af et af universitetets styrende organer. Der er tale om et studenterrådsinitiativ, og jeg vil gerne for at forebygge enhver misforståelse stærkt understrege, at fagudvalget ikke er et kollegialt organ under styrelsesloven. Det er en del af universitetets studenterråd. Jeg kan yderligere oplyse, at den omtalte busaktion ifølge universitetets ledelse ikke modtager økonomisk støtte fra Århus universitet.

De af fru Gerda Møller nævnte aktiviteter kan efter min opfattelse ikke tages som udtryk for, at man ikke på instituttet opfylder de forpligtelser, som det påhviler det at varetage. Jeg finder på denne baggrund derfor ikke anledning til at antage, at der ikke på instituttet skulle herske ordnede forhold.

Gerda Møller (KF):

Nej, jeg skal såmænd heller ikke anfægte ministerens opfattelse af, at der hersker ordnede forhold i almindelighed på instituttet. Det var egentlig heller ikke det, mit spørgsmål så meget drejede sig om. Det, spørgsmålet drejede sig om, er, at der jo er nogle økonomiske midler, som ministeren også selv oplyste, til rådighed for bl. a. udgivelsen af det pågældende blad. Hvis jeg fik noteret rigtigt ned, så var det altså 5.000 kr. af det beløb, som er bevilget, og jeg mener, at det er over for det punkt, ministeren bør sætte ind.

Der er jo ingen, der vil forhindre frontmedlemmer eller andre, der interesserer sig for Portugal, eller hvad de nu kan interessere sig for, i at optage de aktiviteter, men det er da helt vanvittigt, at det offentlige skal ofre penge, lokaler, tryksager osv. på den slags aktiviteter. Og det er da mig uden forskel, om de lokaler, som de pågældende studerende bruger, står ledige eller ej. De får

[Gerda Møller.]

altså åbenbart lov til at bruge disse lokaler, men for mig at se burde de lokaler hellere stå tomme end at skulle bruges til den slags aktiviteter.

Jeg vil da én gang til opfordre ministeren til at se på, om det er rigtigt, at der bruges af det offentliges midler til den slags aktiviteter. Folk, der vil gå ind i de aktiviteter, må betale dem selv.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Ved fru Gerda Møllers supplerende spørgsmål blev det første spørgsmål indskrænket noget, idet jeg gerne vil repetere, at fru Gerda Møller jo spurgte om, hvordan jeg ville tage skridt til at få genskabt ordnede forhold på institut for nordisk sprog og litteratur ved Århus universitet, og i sit supplerende spørgsmål tilkendegav, at spørgeren selvfølgelig heller ikke mente, at det drejede sig om dette generelt, men nu alene drejede sig om de 5.000 kr. og udlånet af lokalerne.

Vedrørende udlånet af lokalerne vil jeg sige, at jeg finder det helt rimeligt, at offentlige lokaler kan udlånes til de grupper, der har brug for lokaler, men bestemt ikke, at der skal foregå en censurering af denne anvendelse. Den eneste censurering, der foregår, er, at det skal være nogen, der har tilknytning til universitetet.

Så må jeg sige om bladet Nordisk Bulletin, hvor det drejede sig om 5.000 kr., at jeg finder det virkelig et utrolig lille beløb at lave en principiel diskussion om, gående ud på, hvordan forholdene på institut for nordisk sprog og litteratur er.

Gerda Møller (KF):

Der var for så vidt ingen indskrænkning i mit spørgsmål, for jeg har jo netop i begrundelsen sagt, hvad det er, jeg hentyder til. Jeg har ikke hentydet til det i almindelighed, jeg har netop givet disse eksempler.

Jeg vil da sige, at jeg ikke vurderer forholdene på instituttet alene på baggrund af indholdet af bladet. Jeg har fået skrivelser og henvendelser fra nogle lærere, fra nogle professorer på det pågældende institut, som er meget utilfredse med det, der foregår på instituttet oven i Århus.

Så vil jeg sige til ministerens svar her i anden omgang med hensyn til at bruge lokalerne — og så kan man finde, at 5.000 kr.

er et stort eller et lille beløb, vi har jo besvær nok med at finde de besparelser, der skal til for at få vores offentlige budgetter ned — at for mig at se skal de lokaler kun stilles til rådighed for de studerende, hvis det, de skal bruge lokalerne til, har tilknytning til det studium, de er i gang med. Jeg kan ikke se, at de skal have lov til at bruge dem til alle andre formål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Voigt (FP) til indenrigsministeren:

„Vil ministeren efter den sidste store skandale nu ændre opfattelse med hensyn til samarbejdet mellem kommunale brandvæsener, Falck og civilforsvaret?“
(Spm. nr. 455).

Skriftlig begrundelse.

Det har nu atter vist sig, at ministeren ikke har check på tingene, men blot skjuler sig under en svøbe af urealistisk snak. Det må derfor være påkrævet at høre ministeren, om han efter den sidste skandale, hvor civilforsvaret ikke blev tilkaldt ved en storbrand, nu vil stille sig positivt til fremskridtspartiets forslag fra den 9. oktober 1975 vedrørende brandvæsenets, Falcks og civilforsvarets samarbejde.

Jeg skal henvise til artiklen på forsiden af Fyns Tidende fra lørdag den 24. april 1976.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Spørgsmålet vil blive besvaret af ministeren for kulturelle anliggender.

Voigt (FP):

Når jeg i dette spørgsmål til ministeren bruger ordet „skandale“, beder jeg ministeren og hermed naturligvis også kulturministeren forstå, at dette naturligvis ikke er møntet på proceduren omkring alarmeringen og slukningsarbejdet ved den brand, jeg henviser til i min begrundelse, men udelukkende skal sættes i relation til den tilsidesættelse, CF-kolonnen fra Middelfart atter har været ude for.

Jeg synes, at det er med rette, de fynske CFere siger, at de føler sig godt til grin. Døgnet rundt ligger der på CF-kasernen i Middelfart 20 mand i beredskab, og de kan rykke ud på ganske få minutter. Når jeg

[Voigt.]

har tilladt mig at kalde det en skandale, skyldes det, at brandledelsen tilkaldte assistance fra en anden Fælckstation 17 km borte uden samtidig at anmode CF-kolonnen i Middelfart om assistance, hvilket burde være en selvfølge ved en brand af den størrelse, som branden på finérfabrikken i Knarreborg havde. CF'erne har ikke været anvendt siden de mange ulykkelige hede- og plantagebrande under den varme sommer i fjor. Her kæmpede de side om side med Fælckreddere og kommunale brandfolk imod den fælles fjende, ilden, og de gjorde det godt. Hvorfor kan dette dog ikke være en regel, der gælder, og være en ganske naturlig ting også ved hverdagens mindre brande?

I fremskridtspartiets forslag til folketingsbeslutning om brandvæsen og redningskorps fra 9. oktober 1975 har vi peget på nogle af de uheldige forhold, der findes i forbindelse med assistancen, bl. a. når der udbryder en brand. Alle de øvrige partier sagde ved behandlingen af forslaget, at der ikke var behov for en ændring, idet det nuværende system fungerede udmærket. Dette er jo ikke rigtigt. Jeg har tidligere spurgt indenrigsministeren om en tilsvarende situation fra Fyn, hvor en smuk gammel kro nedbrændte. Dengang viste ministeren trods alt en smule forståelse for mit spørgsmål, og det kunne derfor være interessant at vide, om nu kulturministeren, som skal svare for indenrigsministeren, ikke i dag kunne udvise en meget stor forståelse for det spørgsmål, der er stillet her i dag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Jeg tager til efterretning, at hr. Voigt klargjorde meningen med udtrykket „skandale“.

I øvrigt skal jeg på indenrigsministerens vegne sige, at fremskridtspartiet jo 2. gange i 1975 fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om brandvæsen og redningskorps og herunder også om civilforsvaret. Ligesom indenrigsministeren gjorde det dengang, henviser jeg nu til, at der allerede i dag på grundlag af de gældende regler i et samarbejde mellem de forskellige redningstjenester er organiseret en hjælp i tilfælde af brand og ulykker, som bl. a. sigter på, at

hjælp kan tilkaldes fra det nærmeste redningskorps. Såvel civilforsvarsstyrelsen som statens brandinspektion søger til stadighed at sikre, at hjælpen bliver ydet så hurtigt og så effektivt som muligt.

Som et klart udtryk for samarbejdet mellem de implicerede myndigheder kan jeg nævne, at en redegørelse fra civilforsvarsstyrelsen om korpsets muligheder for at assistere ved brande og ulykker i 1975 blev udsendt af statens brandinspektion til kommunalbestyrelser og samtlige brandvæsener med en opfordring til at udnytte muligheden for at tilkalde assistance fra civilforsvarskorpsets afdelinger.

Lad mig også tilføje, at administrationsdepartementet er ved at lægge sidste hånd på en omfattende undersøgelse af, om den eksisterende struktur for det samlede civilforsvarssystem er hensigtsmæssig i forhold til de midler, der stilles til rådighed for denne virksomhed. Administrationsdepartementets undersøgelse vil bl. a. beskæftige sig med forholdet mellem civilforsvaret og det fredstidsmæssige katastrofeberedskab med henblik på, om der kan opnås fordele ved en mere omfattende samordning end hidtil, eventuelt ved en hel eller delvis organisatorisk samling af disse tjenester.

Inden resultatet af denne undersøgelse foreligger og de implicerede myndigheder har haft lejlighed til at tage stilling til den, finder indenrigsministeren ikke anledning til at ændre sin hidtidige opfattelse vedrørende dette spørgsmål.

Voigt (FP):

Jeg takker ministeren for svaret. Det er naturligvis glædeligt, at der er et arbejde i gang, men det har man jo sagt før, og disse kommissioner arbejder jo umådelig langsomt. Det er derfor vigtigt, at der bliver vist lidt forståelse for det forslag, vi har fremsat, fordi der jo i dag eller i morgen eller om en måned kan udbryde en tilsvarende brand, hvor vi kommer i den samme situation, at man ikke tilkalder de forskellige redningskorps, der nu engang er funktionsdygtige på det gældende tidspunkt.

Der er jo også noget psykisk i det, for hvis man i højere grad brugte CF'erne, ville der være lidt mening og lidt perspektiv i den uddannelse, de har fået. Det forekom-

[Voigt.]

mer helt urimeligt, at man ikke har anvendt dem siden sidste sommer, når de har en så god uddannelse bag sig.

Vi er enige om, at mangt og meget i tilfælde af brand, når der sker de forfærdelige ulykker i forbindelse med brande, ofte skyldes en forsinket udrykning. Vi så jo ved branden i Tommerup, at man også tilkaldte en tender og en snorkel fra stationen i Odense. Her havde det været rimeligt, hvis man havde tilkaldt en A-sprøjte og en tender fra CF-kasernen i Middelfart. Vi er uenige om mangt og meget med hensyn til vores synspunkter på, hvordan samfundet skal være, men kunne vi dog ikke i denne sag i fællesskab prøve at løse det problem, som kun har ét sigte, nemlig at yde den hurtigste og bedste og mest effektive hjælp, når der udbryder brand eller sker et eller andet?

Vi kan jo meget vel komme i den situation, at der snart udbryder en eller anden brand, måske fra øst, og så kan disse mennesker jo få en god og rimelig vurdering af, om den uddannelse, de har fået inden for CF, er effektiv. I dag har de ikke prøvet en virkelig brand, bortset fra det, de var med til under hede- og plantagebrandene. CF'erne ville også have godt af, både for deres egen skyld og for befolkningens skyld, at komme med til en virkelig brand, således at de kunne se, hvorledes det fungerede i praksis, så det hele ikke bare var øvelser. Og så er det jo ganske gratis for borgerne; lad dette også være sagt.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiassen):

Med hensyn til hr. Voigts udtalelser om at opnå den bedst mulige sikrings- og redbnings-tjeneste tror jeg, at vi er helt enige. Hr. Voigts øvrige udtalelser vil jeg viderebringe til indenrigsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Chr. Christensen* (KrF) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren foranledige, at det i 1974 nedsatte udvalg til undersøgelse af støtteordningerne til kunstneriske og kulturelle formål fremskynder sit arbejde og snarest afgiver betænkning?“

(Spm. nr. 452).

Skriftlig begrundelse.

Allerede i april 1975 blev der fra privat side afgivet indstilling til ministeren for kulturelle anliggender om at yde en fast årlig støtte på finansloven til forfatterne Poul Hoffmann og Adrian Johansen. Kulturministerens reaktion på dette forslag gik bl. a. ud på, at man måtte afvente resultaterne af ovennævnte udvalgs arbejde, og en senere henvendelse til Statens Kunstfond, der har indstillingsretten i anliggender af denne art, er blevet besvaret på lignende måde.

Det forekommer utilfredsstillende, at dette udvalg nu har arbejdet i flere år uden at afgive en betænkning, bl. a. med den følge, at der ikke er uddelt faste statsydelse siden 1973.

Chr. Christensen (KrF):

Til min skriftlige begrundelse vil jeg føje, at jeg mener med det spørgsmål, jeg har stillet, at skulle anspore ministeren for kulturelle anliggender til at søge det omhandlede udvalgsarbejde fremskyndet. Som oplyst er forholdet det, at et udvalg, der skal se nærmere på støtteordningerne til kunstneriske og kulturelle formål, herunder også de livsvarige ydelser på finansloven, ikke har ladet høre fra sig i et par år med den følge, at der ikke er uddelt faste statsydelse siden 1973. Det må under alle omstændigheder rent principielt forekomme utilfredsstillende, at et udvalg arbejder i så lang tid, uden at der fremkommer noget resultat af udvalgets virke.

Hertil kommer imidlertid i det foreliggende tilfælde det, at sager, hvis afgørelse kan være af væsentlig og fundamental betydning for enkelte kunstnere, standses i en årrække. Kristeligt folkeparti kan i al fald for sit vedkommende varmt støtte tanken om, at der tilstås både Adrian Johansen og Poul Hoffmann en fast årlig ydelse på finansloven.

Der ligger også det i det, at der tilsyneladende er en tendens til at være mere tilbageholdende med støtte til forfattere, der skriver med kristne motiver og kristent indhold, ligesom der i enkelte tilfælde fra biblioteksside lægges hindringer i vejen for udlån af sådanne forfatteres bøger. Det sidste har været tilfældet for Adrian Johansens vedkommende.

Også af denne konkrete grund er det kri-

[Chr. Christensen.]

steligt folkepartis ønske, at udvalgets arbejde fremskyndes mest muligt, således at forslag af denne art i al fald ikke længere kan mødes med den helt formelle indvending, at et udvalgs arbejde, der strækker sig over mange år, fortsat skal afventes, inden man kan nå til en realitetsvurdering af det foreliggende konkrete forslag.

Må jeg så ikke også sige, at der fra samtlige politiske grupperingers formænd i lagtinget ligger en anbefaling af, at sagen fremskyndes.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Til de bemærkninger, hr. Chr. Christensen gjorde, om, at der skulle være tale om en forskelsbehandling, må jeg sige, at jeg meget nødig vil tro, at der med hensyn til kunstnerstøtte og i biblioteksvæsenet gøres forskel på forfattere efter den tendens, de skriver ud fra. Det ville være urimeligt og urigtigt og i modstrid med de retningslinjer, vi har lagt for kunstnerstøtte her i landet.

Dernæst skal jeg sige, at det er rigtigt, at der i 1974 blev nedsat et udvalg, det såkaldte Wechselsmannudvalg, der havde til opgave at undersøge, hvordan først og fremmest Statens Kunstfond fungerede. Det har været et meget omfattende arbejde, og jeg skal ikke bebrejde udvalget, at der hidtil ikke er kommet nogen betænkning fra det — vi har dog set udvalg og kommissioner, der har siddet betydelig længere end 2 år — men jeg erkender, at der har været stoppet for udviklingen på forskellige områder, selv om de penge er stillet til rådighed for Kunstfonden i den forløbne periode som arbejdslegater og arbejdsstøtte. Men jeg er da glad ved at kunne sige, at udvalgets rapport om Statens Kunstfond og de livsvarige kunstnerydelse nu er på trapperne, og at den efter de oplysninger, jeg har fået, ventes at kunne foreligge først på sommeren.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg vil gerne takke ministeren for tilsagnet om, at udvalgsarbejdet skulle kunne afsluttes i den kommende sommer. Jeg vil også takke ministeren for hans principielle betragtninger i indledningen til besvarelsen. Jeg må opfatte det sådan, at det er ministerens opfattelse, at biblioteker må skaffe

de bøger, der bliver spurgt efter, såfremt andre biblioteker fører dem.

Johan Nielsen (S):

Jeg er ikke litterær feinschmecker, men da jeg gik på universitetet, lærte jeg, at en æstetisk foreteelse unddrager sig en almen bedømmelse, det var loven om sansernes subjektivitet. Det betyder sagt med andre ord, at smag og behag er forskellig.

Jeg ved godt, at man siger, at Adrian Johansens bøger er af så ringe litterær værdi, at man ikke kan tage dem ind på nogle biblioteker. Nu vil jeg påtage mig til enhver tid, hvis det skulle blive aktuelt, at gå ind på vedkommende biblioteker og finde bøger frem, som efter min mening er af endnu ringere litterær værdi, men lad det ligge.

Der er to ting, som jeg gerne ville spørge ministeren om. Den første er, om ministeren ikke mener, at det er lidt af en fornærmelse mod de færøske autoriteter, som anbefaler Adrian Johansen, og mod det færøske landsstyre, lagtinget, som har Adrian Johansen på den færøske finanslov, at nægte at give ham nogen støtte her.

For det andet vil jeg gerne spørge ministeren, om det ikke er rigtigt, at bibliotekerne er pligtige til at fremskaffe de bøger, som de ikke selv har, men som andre biblioteker har. Jeg har været stillet over for et konkret tilfælde så sent som i går. Jeg fik en kopi af et brev fra en dame i Herning, der havde været på centralbiblioteket i Herning og bedt om tre bøger af Adrian Johansen. Dér blev der svaret, at folk, som havde gennemlæst bøgerne, havde vedtaget, at de ikke skulle føre de bøger på biblioteket, og derfor ville de heller ikke fremskaffe dem. Jeg har spurgt hr. Lysholt Hansen, og han sagde, at det var deres pligt at fremskaffe dem. Jeg ringede til Herning i går og talte med den pågældende bibliotekar, og han påstod, at det ikke var deres pligt, men lovede dog, at han skulle undersøge sagen og lade mig høre resultatet.

Jeg synes, når vi nu har kulturministeren her, så ville det være rart, om han kunne bekræfte, at det er et biblioteks pligt at skaffe de bøger, som findes på andre biblioteker, selv om det ikke har dem selv. Og for at repetere mit første spørgsmål: mener ministeren ikke også, at det er lidt af en fornærmelse imod Færøerne, når de hædrer

[Johan Nielsen.]

Adrian Johansen, at man hernede lægger ham på is eller afviser ham fuldstændig?

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Jeg vil gerne sige, uden at gå ind på de enkelte personers bøger eller forfatterskab, at jeg ikke kan betragte det som en fornærmelse mod Færøernes autoriteter, at man fra de kunstkyndige udvalg, vi har, skulle sige nej. Det kan ikke være sådan, at en anbefaling fra bestemte organisationer, politiske partier eller andet nødvendigvis er forudsætningen for at acceptere kunstnerstøtte eller ikke kunstnerstøtte.

Til det andet spørgsmål skal jeg sige, at jeg har den samme opfattelse som hr. Lysholt Hansen. Jeg mener, at man er pligtig til, hvis ikke man selv har det på biblioteket, at fremskaffe det fra andre biblioteker, men også jeg skal undersøge sagen, få den checket.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Poulsgaard* (FP) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren tage skridt til at underkaste hele det kgl. teaters økonomiforvaltning en gennemgribende undersøgelse, der ikke blot sigter på en rationalisering af det bestående, men også på en reorganisering og modernisering?“

(Spm. nr. 456).

Skriftlig begrundelse.

På baggrund af rigsrevisionens beretning er der i høj grad behov for en gennemgribende undersøgelse, der gerne skulle resultere i, at de i beretningen påpegede mangler ikke gentages. Kulturministeriet har meddelt, at man vil nedsætte en styringsgruppe, som med henblik på indhentning af tilbud fra rationaliseringsfirmaer bl. a. vil få til opgave nærmere at fastlægge undersøgelsens indhold og omfang. Forslaget om en sådan styringsgruppe må siges at være unødigt tidsspilde, papirusseri og ødslen med skatteydermidler. En øjeblikkelig nedsættelse af en kommission med vidtstrakte beføjelser er tilstrækkelig. En styringsgruppe som foreslået af kulturministeriet tjener kun til at sylte spørgsmålet.

Poulsgaard (FP):

Ja, jeg har i dag 3 spørgsmål til kulturministeren. Det er ikke for at tage ministerens tid, folketingets tid, men det er simpelt hen spørgsmål, der har så almen interesse, at jeg nok synes, det er værd at hæfte sig lidt ved dem, og der er også skattepenge involveret, så det batter. Når vi nu ved, at udgifterne til det kgl. teater er godt og vel 92 mill. kr., og at indtægterne er 9 mill. kr., så er der virkelig grund til at råbe vagt i gevær.

Det første spørgsmål går på rigsrevisionens beretning. Der vil jeg da gerne sige, at hvis man skal tro bladene, og det skal man i hvert fald somme tider, så synes jeg nok — jeg plejer ikke at stå heroppe og takke Ekstra Bladet — at der er grund til at sige Ekstra Bladet tak for, at det virkelig har fået fat på den beretning, som ifølge bladene skulle have været hemmeligholdt. Og vi kan jo nu se af den beretning, hvordan det er gået for det kgl. teater.

Kulturministeren har jo også meddelt, at man vil nedsætte en styringsgruppe, som med henblik på indhentning af tilbud fra rationaliseringsfirmaer bl. a. vil få til opgave nærmere at fastlægge undersøgelsens indhold og omfang. Forslaget om en sådan styringsgruppe må siges at være unødigt tidsspilde, papirusseri og ødslen med skatteydermidler. En øjeblikkelig nedsættelse af en kommission med vidtstrakte beføjelser er tilstrækkelig. En styringsgruppe som foreslået af kulturministeren tjener efter vor opfattelse kun til at sylte spørgsmålet.

Og når man ser, hvordan den styringsgruppe, som kulturministeren har bebudet, skal se ud, så kan man nok få bange anelser. Den skal bestå af repræsentanter for teatret, kulturministeriet, administrationsdepartementet og rigsrevisionen. Rigsrevisionen kunne jeg gå med til, men de andre!

Prøv nu engang, hr. minister, at svare lidt positivt på det, for vi tjener det kgl. teater bedst ved det.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Jeg ved såmænd ikke, om hr. Poulsgaard behøver at takke Ekstra Bladet, fordi han har fået rigsrevisionens beretning og de har draget den frem; det har samtlige aviser. Hr. Poulsgaard har da mange andre grunde til at takke Ekstra Bladet for god reportage i

[Ministeren for kulturelle anliggender.]
og uden for Amagerscenen og i og uden for teatret.

Det, jeg vil sige til selve spørgsmålet, er kort og klart: ja! Det fremgår også af rigsrevisionens beretning. Det, der er tale om, er, at det er styringsgruppen, der stiller opgaverne til selve rationaliseringsfirmaet, og jeg kan ikke se, det skulle være dårligere at have en stor og vid kommission, der skulle sidde og styre rationaliseringsfirmaet.

Poulsgaard (FP):

Nu ved jeg altså ikke, hvor Amagerscenen kommer ind i billedet, men all right. Jeg kan i hvert fald sige, at vi gang på gang har set eksempler på, hr. minister, at man sylter en sag i et udvalg, og at man begraver den i det. Disse ting, som rigsrevisionen her har påpeget, er så graverende, at det er noget, der skal foregå her og nu. Og derfor er i det hele taget sammensætningen efter vor opfattelse meget dårlig. Men jeg kan altså forstå på ministeren, at ministeren fastholder, at det skal være denne sammensætning, og så har jeg altså ingenting at sige tak for i denne omgang.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Jeg gør opmærksom på, at man ikke må bruge direkte tiltaleform.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Poulsgaard (FP) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren tage initiativ til, at de kongelige skuespillere aflønnes efter deres benyttelse og ikke som gældende modtager en årsgage, der er uafhængig af, om det kgl. teaters ledelse benytter dem?“

(Spm. nr. 457).

Skriftlig begrundelse.

Ekstra Bladet bragte den 20. april — med en undersøgelse på finansudvalgets initiativ som kilde — oplysninger om, at en kongelig skuespiller ikke blev benyttet i et helt år, andre kun optrådte få gange og atter andre ikke kan siges at have fuldtidsbeskæftigelse, men at alle ikke desto mindre modtog fuld årsgage.

Det er en skammelig rutten med offentlige midler, der er helt utilladelig i den nuværende arbejdsløshedssituation. Det vil

derfor have offentlighedens interesse at vide, hvorledes ministeren vil bringe disse forhold til ophør. En sådan situation er helt utænkelig på de private teatre, der endnu til en vis grad er afhængig af rationel drift og fornuftigt repertoirevalg.

Poulsgaard (FP):

Som begrundelse for mit spørgsmål — ja, jeg må skuffe ministeren igen — har jeg også brugt Ekstra Bladet fra den 20. april. Det bragte med en undersøgelse på finansudvalgets initiativ som kilde oplysninger om, at en kongelig skuespiller ikke blev benyttet i et helt år, andre optrådte kun få gange og atter andre ikke kan siges at have fuldtidsbeskæftigelse, men at alle ikke desto mindre modtager fuld årsgage.

Det er efter vor mening en skammelig rutten med offentlige midler, der er helt utilladelig i den nuværende arbejdsløhedssituation. Det vil derfor have offentlighedens interesse at vide, hvorledes ministeren vil bringe disse forhold til ophør. En sådan situation er helt utænkelig på de private teatre, der endnu til en vis grad er afhængig af rationel drift og fornuftigt repertoirevalg.

Nu ved jeg godt, at ministeren måske vil svare mig, at når disse skuespillere fra det kgl. teater er ude på andre teatre og den slags ting, så får de ikke løn, medens de er dér, men det er desværre bare rigtigt, at der virkelig findes skuespillere, som ikke er udlånt til andre scener, men som modtager løn. Det er i hvert fald en ting, som jeg vil håbe at ministeren vil komme med et svar på, så jeg kan få anledning til at sige tak.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det er måske meget godt med det samme at få slået en pæl igennem en myte, der ellers kunne opstå. Der omtales en kunstner, der skulle have været der uden at være brugt én eneste gang. Jeg kan sige, at omtalte kunstner var ansat ved teatret, men var frigjort og havde sin løn ved andre teatre og ikke modtog løn fra det kgl. teater i den periode. Jeg må altså sige, at statistik er mange ting, når man regner tingene efter.

Så skal jeg sige, at en af de rationaliseringsopgaver, som det rationaliseringsfirma, jeg talte om i min tidligere besvarelse, vil få, er kritisk at gennemgå ansættelsesvilkårene for personalet ved det kgl. teater. Så jeg kan

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

også her svare ja til hr. Poulsgaards spørgsmål. Aflønningen af skuespillerne ved det kgl. teater vil blive taget op til kritisk gennemgang, og jeg kan tilføje, at det i de senere år ikke har været ualmindeligt — men man bruger det i stadig større grad — at skuespillerne bliver ansat til en bestemt forestilling eller for en enkelt sæson med nærmere fastlagte opgaver.

Poulsgaard (FP):

Det glæder mig, at jeg for en gangs skyld får lov til at sige tak, men der er igen det, jeg er bange for, hr. minister, at det vil trække i langdrag. Derfor mener jeg, at det er på høje tid, vi virkelig får en kommission nedsat, som ikke har den sammensætning, som kulturministeren foreslår, men virkelig bliver en kommission, der effektivt kan sætte stop for dette, for det, der er foregået, er utilstedeligt.

Jeg siger da i hvert fald tak til kulturministeren for det forholdsvis positive svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Poulsgaard* (FP) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren tage initiativ til, at kongelige skuespillere, som det kgl. teater ikke selv benytter i en sæson, vil kunne udlånes vederlagsfrit til private teatre, foredragsforeninger, forsamlingshusenes dilettantkomedier og andre interesserede foreninger og organisationer?“

(Spm. nr. 458).

Skriftlig begrundelse.

Kun et fåtal af Danmarks befolkning har økonomisk mulighed og lejlighed til at komme i det kgl. teater. Da *Ekstra Bladet* har påvist, at det kgl. teater har ledig skuespillerkapacitet, burde disse foretage opsøgende rejser ud i landet til glæde og gavn for landets befolkning. En sådan ordning vil kunne etableres uden større udgift for statskassen end til befordring og fortæring, som man måske endda kunne bede de lokale organisationer om at betale. Det vil samtidig være uhyre gavnligt og udviklende for disse skuespillere at møde publikum på publikums betingelser.

Poulsgaard (FP):

Der er måske nogle, der vil mene, at dette

spørgsmål er overflødig efter det svar, jeg lige har har fået, men da vi kender administrationen og statsapparatets langmodighed og ved, at det kan trække ud i årevis, så mener jeg stadig væk, at dette spørgsmål har aktualitet.

Som det er anført i begrundelsen har kun et fåtal af Danmarks befolkning økonomisk mulighed og lejlighed til at komme i det kgl. teater, og da *Ekstra Bladet* har påvist, at det kgl. teater har ledig skuespillerkapacitet, burde disse foretage opsøgende rejser ud i landet til glæde og gavn for landets befolkning. En sådan ordning ville kunne etableres uden større udgift for statskassen end til befordring og fortæring, og det er jeg ikke engang sikker på behøves, for jeg tror, disse private foreninger var parat til at betale den befordring og fortæring, der skulle til, og så får vi kunst ud, uden at der blev udgifter for statskassen. Det vil samtidig være uhyre gavnligt og udviklende for disse skuespillere at møde publikum på publikums betingelser.

Det er en af de ting, som jeg også håber at ministeren vil være behjælpelig med og vil svare positivt på.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Niels Matthiasen*):

Hvis man skulle gå ind på hr. Poulsgaards tankegang, så ville det betyde en ganske klækkelig lønregulering opad for en lang række kunstnere. Som jeg allerede har oplyst, er en del af skuespillerne ved det kgl. teater ansat til at medvirke i en enkelt sæson eller ansat til at udføre én bestemt rolle, og det må være klart, at aftalens honoræters størrelse afspejler, i hvilket omfang teatret lægger beslag på den enkelte kunstner og dermed, i hvilket omfang han eller hun kan påtage sig opgaver uden for det kgl. teater. Det samme gælder i og for sig også en række af de skuespillere, som er mere fast knyttet til teatret. Der er ved lønnens fastsættelse taget hensyn til, at kunstnerne i større eller mindre omfang kan påtage sig opgaver andre steder.

Jeg vil gentage, hvad jeg sagde i mit tidligere svar, at jeg tror, at en del af løsningen er, at det kgl. teater fremover ansætter kunstnere til bestemte roller for en enkelt sæson, men det er jo et forhold, som netop rationaliseringsfirmaet må se nøjere på under styringsgruppens vejledning.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Tredje næstformand (Erlendsson):

Fra de pågældende ministre er der modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Maisted	spm. nr. 444
Voigt	spm. nr. 445
Wilhelm	spm. nr. 449
Kurt Brauer	spm. nr. 451

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Maisted* (FP) til økonomiministeren (9/4 76):

„Er EF-landenes bruttonationalprodukter sammenlignelige talstørrelser?“
(Spm. nr. 444).

Begrundelse.

Under tredjebehandlingen af forslag til finanslov for 1976-77 den 30. marts 1976 stillede ministeren en slags skarpsindighedsprøve (Folketingets Forhandlinger sp. 8002) i forbindelse med en opgørelse, EF havde foretaget. Heraf skulle det fremgå, at EF havde udregnet et procenttal for medlemslandenes statsunderskud i forhold til bruttonationalproduktet. Jeg må derfor slutte, at skarpsindighedsprøven gik ud på at opdag, at ministeren vildledte folketinget, idet de af ministeren nævnte procenttal heller ikke er talstørrelser, der kan sammenlignes indbyrdes, hvis EF-landenes bruttonationalprodukter ikke er sammenlignelige talstørrelser. F. eks. bringer Danmarks umådeholdne store offentlige forbrug landets bruttonationalprodukt op på en talstørrelse, som det ville være helt urimeligt at sammenligne med f. eks. Belgiens.

Jeg spørger, bl. a. fordi ministeren lagde vægt på, at det var oplysninger til medlemmer og offentligheden, og jeg går ud fra, at ministeren er enig med mig i, at medlemmer og offentligheden skal have at vide, at det var værdiløse oplysninger, ministeren afgav.

Økonomiminister *Per Hækkerups* svar (22/4 76):

Det er altid vanskeligt at foretage sammenligning mellem forskellige landes nationalprodukter, idet der er tale om forskellig erhvervsfordeling, forskellig erhvervshyp-

pighed, valutakursforskelle o. m. m. EF's statistiske kontor udarbejdede imidlertid nationalindkomsttal, der, så vidt det overhovedet er muligt, er udarbejdet efter ensartede principper.

Det er min opfattelse, at tal for den samlede nationalindkomst i langt de fleste tilfælde vil være det bedst mulige udtryk, man har for et lands produktions- og indkomstniveau, og derfor er et velegnet udtryk, når man vil korrigere for forskelle mellem lande. Det er også min opfattelse, at det samlede nationalprodukt er den bedste målestok ved sammenligning af størrelsen af de enkelte EF-landes budgetunderskud, idet det ikke kan komme sammenligningen ved, om et lands befolkning har foretrukket at anvende en stor eller lille andel af de produktive ressourcer til at dække behovene gennem offentlige institutioner.

Jeg er naturligvis enig med spørgeren i, at det er en økonomiministers opgave at give folketingets medlemmer og offentligheden oplysninger, der tvært imod at være værdiløse giver en korrekt beskrivelse af forholdene. Som det vil fremgå af det foranstående, er det også tilfældet.

For god ordens skyld skal det blot tilføjes, at det i øvrigt ikke vil berøre Danmarks placering i rækkefølgen efter størrelse af budgetunderskud, om man måler dette i forhold til det samlede nationalprodukt eller kun den del heraf, der ikke anvendes til offentligt forbrug, jfr. nedenstående opstilling.

	Undersk. i pct. af bruttonationalprod. (1)	Nationalprod. - i pct. af samlet nationalprod. (2)	Undersk. i pct. af nationalprod. - off. forbr. (3) = (1) : (2)
Irland . . .	16,6	81,1	20,5
Italien . . .	10,0	86,0	11,6
England . .	6,7	79,5	8,4
Danmark . .	6,3	77,0	8,2
Holland . .	6,0	82,9	7,2
Tyskland . .	5,4	86,1	6,3
Belgien . .	5,3	85,3	6,2
Frankrig . .	0,6	87,0	0,7

Af Voigt (FP) til justitsministeren (9/4 76):

„Ministeren bedes oplyse, hvilke skridt han vil tage til, at enlige kvinders forhold bliver ens bedømt af politiets undersøgere og kommunens undersøgere.“

(Spm. nr. 445).

Begrundelse.

Det fremgår af en ledende artikel i Ekstra Bladet den 9. april 1976, at der har fundet en forskelligartet vurdering sted af en enlig kvindes forhold, således at politiets undersøgere mener, at kvinden har overtrådt reglerne for de normer, der er opstillet, mens kommunens undersøgere ikke finder reglerne overtrådt.

Ministeren er forhåbentlig enig med mig i, at offentlige myndigheder så lidt som muligt skal blande sig i befolkningens privatliv, og Ekstra Bladet har jo så evig ret, når det skriver: „Det legaliserede dyneløfteri er ubehageligt, men de oplevelser, som Lise Glud, stud. mag. og fraskilt mor til tre børn under 10 år har haft, minder mest af alt om et mareridt. Et opdigtet mareridt. Men det er sandt. Lise Glud har mistet sit underholdsbidrag på 900 kr. om måneden fra sin tidligere mand, fordi politiundersøgelser godtgjorde, at hun havde et sexliv. Det groteske er, at de kommunale dyneløftere har konstateret, at dette sexliv er i overensstemmelse med de regler, som må overholdes, hvis en enlig kvinde lovligt skal modtage forhøjet børnetilskud. — Sagen har udviklet sig på denne måde, fordi justitsministeriet holder på det ene, mens de kommunale myndigheder siger noget andet, fordi det er en kommunal dyneløfter, der sidst var på besøg hos Lise Glud. Resultat: papir, pinefuldt snageri, for ikke at sige befamling. Den mand, Lise Glud var forelsket i, fik i hvert fald nok.

I stedet for at bruge så megen tid på at udtænke paragraffer, der kan indskrænke frihedsrettighederne, burde de kloge hoveder i justitsministeriet se at finde nogle bestemmelser til brug for en revision af ægteskabslovgivningen. De skal være til at leve med — og blive skilt med. Skilsmisse kan i sig selv være en alvorlig begivenhed. Men det får karakter af ulykke, når politiet skal bruge tid og kræfter på at kortlægge en enlig mors privatliv.“

Det er mit håb, at den ærede minister omgående vil se på sagen og sagerne i øvrigt. Vi kan ikke blive ved med at leve med denne dobbeltmoral.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (21/4 76):

Det kan forekomme vanskeligt at skulle give et udtømmende svar på et spørgsmål, som har baggrund i en ensidig fremstilling i et dagblad af en konkret sag, som vedrører privatlivets forhold, og hvorom de myndigheder, der har truffet afgørelse, har tavshedspligt. Jeg skal derfor i det følgende undlade at kommentere den konkrete sag, men alene komme ind på det generelle i spørgsmålet.

De to regelsæt, der henvises til i begrundelsen for spørgsmålet, er dels ægteskabslovens privatretlige bestemmelser om fastsættelse af bidrag til fraseparerede eller fraskilt underhold, dels børnetilskudslovens bestemmelser om betingelserne for enliges adgang til fra det offentlige at modtage det forhøjede børnetilskud. Medens afgørelser om underholdsbidrag træffes af overøvrigheden med rekurs til justitsministeriet, henhører afgørelser om børnetilskud under primærkommunens sociale udvalg, hvis afgørelser kan påklages til amsankenævnet.

Det er således alene spørgsmålet om underholdsbidrag, der hører under mit område, og om dette kan jeg klart sige, at en frasepareret eller fraskilt kvindes fortsatte adgang til at få bidrag fra sin tidligere mand er ganske uafhængig af hendes seksuelle adfærd. Det, der derimod lægges vægt på i overøvrigheden og justitsministeriets helt faste praksis, er, om den bidragspligtige kan føre bevis for, at den bidragsberettigede har engageret sig på en sådan måde med en anden mand, at der er sket en hel eller delvis sammenblanding af deres økonomiske interesser. Det er således ikke en betingelse for at lade bidraget bortfalde, at den bidragsberettigede hustru fra sin nye „mand“ modtager en økonomisk ydelse, der ækvivalerer bidraget fra den bidragspligtige ægtefælle.

Denne praksis bygger på den rimelighedsbetragtning, at hustruen ikke samtidig med, at hun har indgået en fastere personlig og økonomisk forbindelse med en anden mand, skal kunne kræve bidrag fra den tidligere

[Justitsministeren.]

ægtefælle. Så længe forholdet til tredjemand vedvarer, bør den bidragspligtige slippe for at betale bidrag.

Efter almindelige forvaltningsretlige principper har det offentlige pligt til at sørge for, at de nødvendige oplysninger til brug for sagens afgørelse tilvejebringes. I sager om underholdsbidrag er det hovedreglen, at oplysningerne indhentes direkte fra sagens parter uden bistand af politiet. Drejer det sig om sager, hvor der ansøges om bortfald af bidraget under påberåbelse af tredjemandssamliv, er det imidlertid i de fleste tilfælde nødvendigt at få parterne afhørt til politirapport for herigennem at få et klarere grundlag for sagens afgørelse.

Med hensyn til den i begrundelsen nævnte revision af ægteskabslovgivningen skal jeg for så vidt angår bidragsområdet henvisse til den betænkning, som justitsministeriets ægteskabsudvalg har afgivet i maj 1974 (bet. nr. 719/74).

Til brug ved denne besvarelse har socialministeren oplyst over for mig, at socialministeriet ved administrationen af børnetilskudsloven støtter sig på praksis efter justitsministeriets lovgivning. Som eksempel kan nævnes, at børnetilskudslovens oprindelig havde en bestemmelse om, at forhøjet børnetilskud kunne gives for et barn, når forældrenes samliv var ophævet på grund af uoverensstemmelse. I et cirkulære fra 1969 om denne bestemmelse siges det udtrykkeligt, at man ved afgørelse af, om der forelå samlivsophævelse, skulle anvende samme bedømmelse som den, der anvendes, når der efter loven om ægteskabets retsvirkninger skal tages stilling til, om der kan fastsættes bidrag.

Efter det gældende cirkulære til børnetilskudsloven foreligger der samliv, når hver af parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, eller når den ene af parterne helt eller delvis bliver underholdt af den anden. Det vil i almindelighed være en forudsætning, at parterne har samme bopæl, men den formelle tilmelding til folkeregistret er ikke afgørende.

Selv om det ikke udtrykkeligt siges noget sted, er det rimeligt at betragte det som en konsekvens af socialministeriets tidligere praksis, at den, der efter justitsministeriets

vurdering har et økonomisk interessefællesskab med en anden, heller ikke efter børnetilskudsloven kan betragtes som reelt enlig forsørger.

På baggrund af det anførte finder jeg, at det kan fastslås, at man ved at administrere de to regelsæt i overensstemmelse med de intentioner, der ligger bag lovgivningen, vil kunne nå til ensartede afgørelser. Om grunden til, at dette tilsyneladende ikke er tilfældet i den konkrete sag, som nævnes i begrundelsen for spørgsmålet, kan jeg ikke udtale mig. Jeg kan blot sige, at man i justitsministeriets sager generelt er opmærksom på spørgsmålet, og at jeg ved lejlighed vil drøfte med socialministeren, om der måtte være behov for en yderligere koordinering af afgørelserne på de to lovområder. Det må imidlertid erindres, at hverken socialministeren eller jeg har kompetence til at tage stilling til konkrete afgørelser efter børnetilskudsloven. Kompetencen ligger som nævnt ovenfor hos de sociale udvalg og amsankenævne.

Af *Wilhelm* (VS) til ministeren for Grønland (13/4 76):

„Hvorledes vil ministeren sikre, at olieselskaberne ved olieudvinding og -efterforskning ud for Vestgrønland foretager alle nødvendige sikkerhedsforanstaltninger for at undgå ulykker, og har ministeren iværksat undersøgelser af strøm-, bølge- og isforhold m. m. i de pågældende farvande, således at konsekvenserne af eventuelle ulykker kan forudsiges?“

(Spm. nr. 449).

Begrundelse.

Olieudvinding ud for Vestgrønland er forbundet med særlig store vanskeligheder på grund af, at borerne foretages på meget store vanddybder, og at et borefartøj i tilfælde af, at et isbjerg bevæger sig imod det, må flytte sig fra sin position. Det er klart, at disse specielle forhold medfører særlig stor risiko for ulykker med olieforurening til følge. I arktiske egne er konsekvenserne af sådanne ulykker særlig alvorlige, da miljøet her er yderst følsomt.

I juni og juli modtager de arktiske egne således 70 pct. mere solstråling end noget andet sted på jorden. Reduceres tilbagestrå-

[Wilhelm.]

lingen med 20 pct., fordi en katastrofe har medført, at dele af havet er dækket af olie, vil isen være smeltet helt væk i det pågældende område på kun to år (tidsskriftet NOAH nr. 32). — Store katastrofer sker faktisk. 4. februar 1970 forliste tankeren Arrow ved Nova Scotia. På to uger var 900 km² havområde dækket af olie, og der observeredes olie ned til 50 meters dybde.

Allerede til sommer indleder koncessionshaverne prøveboringer ved Vestgrønland. Spørgsmålet er derfor højaktuelt. Jeg håber, at svaret vil omfatte en redegørelse for, hvilke organer og selskaber der gennemfører undersøgelsen og varetager kontrolopgaverne.

Minister for Grønland *Jørgen Peder Hansens* svar (23/4 76):

De den 8. april 1975 meddelte koncessioner til efterforskning og udnyttelse af olie i visse havområder ud for Vestgrønland indeholder foruden økonomiske vilkår m. v. en række bestemmelser om koncessionshavernes tekniske virksomhed og om det offentlige fortsatte fastsættelse af detaljerede regler for udførelsen af denne virksomhed, specielt med henblik på iagttagelse af vidtgående sikkerhedsforanstaltninger ikke mindst til imødegåelse af faren for forurening eller anden skadelig virkning på dyre- eller planteliv. Koncessionshaverne er herudover ved udøvelsen af deres virksomhed underlagt den til enhver tid her i landet gældende almindelige lovgivning. Virksomheden er således i teknisk, sikkerhedsmæssig og miljømæssig henseende undergivet de til enhver tid af ministeriet for Grønland eller andre fagmyndigheder fastsatte regler, og reglerne fastsættes ud fra myndighedernes vurdering af kravene til en forsvarlig udøvelse af virksomheden.

Udarbejdelsen af specielle regler for koncessionshavernes tekniske aktiviteter indledtes allerede i 1971 ved oprettelse af en arbejdsgruppe under ministeriet for Grønland. På grundlag af dette arbejde ikraftsattes i juni 1975 et regelsæt for forundersøgelsesarbejde til havs, det vil sige den aktivitet, der går forud for borevirksomhed.

Med specielt henblik på borevirksomhed og på dels at sikre det mandskab, der udfører boring; mod ulykker, dels at sikre, at det

anvendte materiel er af en forsvarlig kvalitet, og endelig at sikre mod ulykker, der kan medføre forurening; er nu yderligere færdigudarbejdet et meget omfattende og detaljeret regelsæt, indeholdende „Forskrifter for borevirksomhed til havs“. Dette regelsæt agtes ikraftsat omkring 1. maj d. å., og således inden den første boring iværksættes. Regelsættet har dog allerede dannet grundlag for myndighedernes behandling i de seneste måneder af en ansøgning om tilladelse til en første boring i år, jfr. nedenfor.

I 1975 påbegyndte såvel staten som koncessionshaverne, der er forpligtet hertil i de arbejdsprogrammer, der er knyttet til koncessionerne, udførelsen af omfattende miljøundersøgelser på den vestgrønlandske sokkel. Disse undersøgelser vil blive fortsat i år. Undersøgelserne omfatter bølge-, strøm-, vand- og isforhold samt de geotekniske og topografiske forhold i de øverste jordlag samt en række biologiske baggrundsundersøgelser. Formålet med miljøundersøgelserne m. v. er først og fremmest at opnå et indgående kendskab til det marine miljø (vand, organismer og sediment) med henblik på belysning af eventuel virkning af olieefterforskningsaktiviteterne samt at gøre det muligt at vælge det bedste og mest sikre udstyr til olieefterforskningen og endelig at finde frem til den bedst mulige fremgangsmåde til bekæmpelse af et evt. oliespild, således at skadevirkningerne i givet fald bliver mindst mulige. De specielle isundersøgelser og isobservationer sigter ligeledes på at forøge kendskabet til isforholdene med henblik på at sikre olieefterforskningsvirksomhederne mest muligt.

Iværksættelse af borevirksomhed kræver i hvert enkelt tilfælde forudgående godkendelse af boreprogram, borested og boreplatform eller -skib. En ansøgning fra Total Grønland Olie A/S om boretilladelse har været behandlet siden februar i år. Ansøgningen ventes færdigbehandlet primo maj, hvorefter efterforskningsboringen i givet fald agtes påbegyndt — afhængig bl. a. af issituationen — ultimo maj på omkring 180 m's vanddybde ca. 120 km vest for munden af Sdr. Strømfjord. Denne boring er den eneste, der kan blive tale om i 1976.

Udformningen af de særlige regler for udførelsen af olieaktiviteten ud for Vestgrønland er primært foregået i ministeriet for Grøn-

[Ministeren for Grønland.]

land og de under ministeriet hørende faglige institutioner, Grønlands geologiske Undersøgelse, Grønlands tekniske Organisation og Grønlands Fiskeriundersøgelser, men i samarbejde med en række andre ministerier, herunder miljøministeriet. Behandlingen af konkrete ansøgninger om boretilladelser m. v. samt tilsynet og kontrollen med virksomheden foregår ligeledes i nært samarbejde med andre danske myndigheder, såsom Skibstilsynet, Luftfartsdirektoratet og Grønlands Kommando. Værdifuld bistand ydes herudover af de canadiske og de norske fagmyndigheder, der senest har bistået ved behandlingen af ovennævnte konkrete boreansøgning. Tilretteleggelsen og gennemførelsen af de statslige miljøundersøgelser sker bl. a. i samarbejde med Meteorologisk Institut samt Vandkvalitetsinstituttet, Skibsteknisk Laboratorium og Dansk Hydraulisk Institut under Akademiet for de tekniske Videnskaber. Selskabernes miljøundersøgelser, der i 1975 beløb sig til ca. 6 mill. kr. og i år vil koste 7-8 mill. kr., gennemføres som en enhed og forestås på samtlige koncessionshaveres vegne af Chevron, der til gennemførelsen anvender forskellige specialfirmaer m. v.

Af *Kurt Brauer* (SF) til ministeren for offentlige arbejder (21/4 76):

„Agter ministeren at give adgang til brug af DSB 65-billetordningen for alle pensionistgrupper?“

(Spm. nr. 451).

Begrundelse.

I øjeblikket er det ikke muligt for enkepensionister og kvindelige folkepensionister mellem 62 og 65 år at benytte den rabatordning, som en 65-billet er. Derimod kan en mand med fuld arbejdsindtægt på 66 år køre på denne rabatordning.

Det ville derfor være rimeligt at gå over til en FIE (folke-, invalide- og enkepensionist)-ordning af samme art som 65-billetsystemet.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (23/4 76):

Som svar på det stillede spørgsmål kan jeg oplyse, at DSBs 65-billetordning ikke primært er indført som en social foranstalt-

ning for ældre, men som en trafik- og indtægtsskabende foranstaltning for DSB.

Den gældende 65-billetordning giver invalidepensionister adgang til at benytte 65-billetter, men denne særordning må betragtes som en social foranstaltning. DSB modtager da også fra socialministeriet godtgørelse for invalidepensionisters rejser. For finansåret 1975-76 udgjorde denne godtgørelse 4,215 mill. kr. Såfremt DSBs 65-billetordning skulle udvides til at omfatte alle pensionistgrupper, hvad DSB selv sagt er meget villig til, måtte der yderligere sikres DSB kompensation for det indtægtstab, der vil blive en følge af denne udvidelse.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens første punkt, der var:

Forhandling om ministeren for kulturelle anlæggers redegørelse af 6. april 1976 om revision af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Forhandlingen genoptoges.

Poul Dam (SF):

Jeg skal naturligvis indlede med at takke ministeren for redegørelsen, der indeholdt mange interessante synspunkter på de problemer, vi står over for, inden vi skal revidere radio- og fjernsynsloven.

Jeg skal gå forholdsvis let hen over hele spørgsmålet om styrelsesproblematikken. Den forekommer mig ikke at være tilstrækkelig afklaret endnu, men der er jo tid til, at den kan blive det.

Man har talt om, at politikerne skal være med i styrelsen, og dermed naturligvis navnlig tænkt på folketingspolitikere. Jeg advarer mod, at man regner med, at folketingspolitikere ikke kan bruges til andet end at sidde i folketinget, hvis de da overhovedet kan bruges til det. Hvem er for øvrigt ikke politikere i et folkestyret samfund? Hvor mange af de medlemmer af radiorådet, som ikke sidder i folketinget, er ikke folketingskandidater eller aktive i det politiske arbejde på anden måde? Det er naturligvis et interessant spørgsmål, om det er folketinget, der forholdsmæssigt skal bestemme, hvordan styrelsen skal sammensættes, eller om det er regeringsansvaret, der skal få udtryk igennem styrelsens oprettelse. Også det bør vi se nærmere på.